

МЕДИЧНА КАДЕМІЯ

№ 7 (360)
ГАЗЕТА ЗАСНОВАНА 1997 РОКУ
5 квітня 2014 року

ДОНАВЧАННЯ

ВІДМІННИКИ НАВЧАННЯ

«МИ НЕ ХОТИЛИ БІЛЬШЕ ЗАЛИШАТИСЯ В КРИМУ»

Тернопільський державний медичний університет імені І.Горбачевського цього тижня прийняв чотирьох студентів з Криму. Нині вони адаптуються до системи навчання вишу, знайомляться з новими однокурсниками та обживають кімнати в гуртожитку. Також їм запропонували оздоровлення в санаторії-профілакторії навчально-оздоровчого комплексу «Червона калина».

«Ці студенти навчалися в Кримському державному медичному університеті імені С.Георгієвського, зокрема двоє – на першому курсі і, відповідно, стільки ж – на другому. У ВНЗ їх зарахували слухачами на спеціальність «лікарська справа» для ліквідації академічної заборгованості з подальшим зарахуванням до ВНЗ. Окрім цього, надійшло ще 17 звернень від інших студентів. Всі заяви ми взяли до розгляду. Студенти отримали необхідний доступ до

шого курсу. Тому згідно із законом не може бути переведеним на навчання в інший ВНЗ. У Тернополі отримав підтримку, тому вирішив продовжити навчання тут. Кримський університет обрав тому, що там діє повноцінна Болонська система освіти з щоденним модульним контролем. Це постійно тримає студента в напрузі й спонукає вчитися. Проте і тут контроль знань досить жорсткий, що також мені подобається. В Тернополі я вперше, але люди тут привітні», – поділився враженнями Олексій.

Інший новоприбулий – хмельничанин Ігор Мовчан. Він продовжує навчання у нас на другому курсі. «Впродовж півтора року навчався в Кримському медичному університеті. У зв'язку з окупацією Криму почав шукати можливість переїхати на материкову Україну. Вирішив обрати Тернопіль. Можна було навчатися далі в Криму, але в цьому разі обов'язково треба було змінити громадянство. Лише громадяни Росії мають право навчатися на бюджетній формі. Спершу ми звернулися до Тернопільського державного медичного

Богдан КУЛІКОВСЬКИЙ – студент 4 курсу медичного факультету

Стор. 7

веб-порталу університету, системи дистанційного контролю знань. У нас працює потужна мережа Інтранет, де є всі необхідні матеріали для підготовки до занять. Ми подали запит до Кримського університету, щоб нам передали особові справи студентів, аби ми могли повноцінно зарахувати молодих людей до нашого вишу і ввести в єдину базу реєстрації. Сподіваємося, що це буде зроблено якнайшвидше», – розповів декан медичного факультету ТДМУ, професор Аркадій Шульгай.

Олексій Сорокін одним з перших приїхав на навчання до медуніверситету нашого міста. Хлопець родом з Черкас. Із вторгненням російських військ до Криму він звертався в університети Чернівців, Києва та інших міст з проханням перевести, де отримав відмову. «Я – студент пер-

університету і отримали підтвердження того, що можемо продовжити навчання у цьому виші. Приємно, що в Тернополі зрозуміли нашу проблему та відгукнулися нам допомогти», – зазначив Ігор.

Навчатися до ТДМУ приїхали й дві дівчини, одна з яких нині покращує своє здоров'я в санаторії-профілакторії. Інша – Уляна Смежилюк, представниця Львівської області. «Шкода, що так склалося в Україні. Сумую за одногрупниками, бо звикла до всіх, але їй перебувати надалі в Криму також вже не хотіла. Поступово звикаю до Тернополя, знайомлюся з однокурсниками. Місто мені подобається, сподіваюся, що тут мені буде комфортно», – підсумувала Уляна.

Яніна ЧАЙКІВСЬКА

ОГОЛОШЕННЯ

**АДМІНІСТРАЦІЯ
КОМУНАЛЬНОГО
ЗАКЛАДУ ТЕРНОПІЛЬСЬКОЇ
ОБЛАСНОЇ РАДИ
«ТЕРНОПІЛЬСЬКА
УНІВЕРСИТЕТСЬКА
ЛІКАРНЯ»
ОГОЛОШУЄ КОНКУРС
НА ЗАМІЩЕННЯ
ВАКАНТНОЇ ПОСАДИ
ЛІКАРЯ-АНЕСТЕЗІОЛОГА**

Вимоги для участі в конкурсі:

1. Вища кваліфікаційна категорія зі спеціальності «Анестезіологія».

2. Стаж роботи лікаря-анестезіолога не менше 10-ти років на вторинному та третинному рівнях надання медичної допомоги в умовах стаціонару.

До заяви додають копії документів:

1. Паспорта та ідентифікаційного коду.
2. Трудової книжки.
3. Диплома про освіту.
4. Сертифіката спеціаліста.
5. Посвідчення про присвоєння категорії.
6. Посвідчення про проходження курсів підвищення кваліфікації зі спеціальності «Анестезіологія».

Довідки за телефоном:

(0352) 52-58-15, 27-33-28, відділ кадрів.

Термін подачі документів – 10 днів з дня опублікування оголошення.

ЯК ПІДТРИМУЮТЬ УКРАЇНЦІВ У ЗАКОРДОННИХ ВИЩАХ

Нещодавно викладацький та студентський колектив Тернопільського державного медичного університету імені І.Горбачевського звернувся до учасників консорціуму «Науково-освітнього інноваційно-технологічного об'єднання», створеного з ініціативи ТДМУ і до якого входять 24 партнери-університети Європи, США, Росії, Малайзії, Грузії, Узбекистану, Таджикистану, Казахстану та України, з проханням об'єктивно й правдиво доносити до своїх колективів інформацію про події в нашій державі та вторгнення російських військ на територію Криму.

Щоб висловити свою підтримку українському народу, керівники та викладачі Словацького медичного університету, Вроцлавського медичного університету і Вищої державної школи імені Івана-Павла II в Білій-Підлясці надіслали свої звернення. Ректор Самаркандського державного медичного університету (Узбекистан) заповнив у продовженні співпраці й наголосив на винятковій доброзичливості та щирості українців.

У своєму листі-відповіді керівник Словацького медичного університету, професор Дана Фаркашова заповнила, що колеги її вишу стежать за розвитком подій в Україні з глибокою стурбованістю та напруженістю: «Ми віримо у те, що ситуація буде вирішена шляхом перемовин і завдяки взаєморозумінню обох сторін. Підтримуємо ваші зусилля та розповсюдили вашого листа за допомогою електронних комунікаційних мереж нашого університету».

Водночас до ТДМУ надійшов і лист підтримки від партнерів з Вроцлава. «З повагою, розумінням і великим співчуттям отримали ли-

ста від вас щодо ситуації в Україні, яка прагне створити незалежну та демократичну державу. Глибоко переконані, що протести на київському Майдані були очевидною та обґрунтованою реакцією суспільства на діяльність політиків у державі. Запевняємо вас, що значна більшість поляків переконана у правильності та легітимності дій українського народу. Також, як можемо, намагаємося допомагати Україні, наприклад, це стосується лікування поранених учасників протесту у вроцлавських лікарнях.

Обидва наші навчальні заклади впродовж років здійснюють плідну співпрацю. Багато викладачів і студентів Тернопільського державного медичного університету імені І.Горбачевського мали можливість відвідати наш університет, а наші працівники та студенти змогли запозичити ваш досвід. Запевняємо, що наша співпраця триватиме й надалі», — зазначає у листі ректор Вроцлавського медичного університету, професор Марек Зентек.

Окрім того, на сайті Вроцлавського медичного університету опубліковано «Положення щодо подій в Україні». У ньому йдеться, зокрема: «Більшість мешканців Вроцлава, у тому числі й представники спільноти університету, є нащадками поляків із Західної України. Це країна, з якою ми відчуваємо себе емоційно пов'язаними і якій бажаємо найкращих досягнень політичних, економічних, соціальних і наукових. Також підтримуємо всі зусилля нового уряду, який прагне вести верховенство права та демократії, і якнайшвидшого прийняття України до Європейського Союзу».

Польські колеги зазначають, що впродовж кількох років Тернопільський та Вроцлавський медичні університети співпрацюють у галузі науки, навчання та організації наукового життя серед лікарів. Десяток співробітників та майже сто студентів з Тернополя мали можливість безпосередньо ознайомитися з навчальним і науковим середовищем

Вроцлава, а вроцлавські — відвідали навчальний заклад в нашому місті. Ректор Марек Зентек висловив впевненість, що Польща цілковито приймає й підтримує зусилля українського народу у боротьбі за гідне життя, свободу, справедливість, моральні цінності та єдність країни.

10 березня цього року відбулася зустріч проректора з наукової роботи Міхала Єленя та університетського координатора співпраці з Тернопільським державним медичним університетом імені І.Горбачевського доктора Войцеха Барга з 23 студентами нашого університету, які є громадянами України. Метою зустрічі було ознайомлення керівництва університету з їхніми потребами, а також інтеграція українських студентів, які навчаються в обох вищах. У зв'язку з цим триває надання допомоги й співпраця, наголосили на зустрічі представники Міжнародної асоціації студентів-медиків. У цей час також був присутній колега Степан Савицький, випускник ТДМУ, який є одним з координаторів роботи українських добровольців для надання допомоги у догляді за пораненими майданівцями в Україні, шпиталізованих до лікарень Вроцлава. Він ознайомив присутніх з поточними проблемами та майбутніми перспективами щодо цієї діяльності.

Керівництво Вроцлавського медичного університету заповняє, що подальша співпраця між двома вишами Вроцлава і Тернополя й надалі триватиме та всебічно розвиватиметься.

На лист-звернення відгукнулися також колеги з Вищої державної школи імені Івана Павла II в Білій-Підлясці. «Щиро дякую за листа, адресованого мені та всій академічній спільноті із закликом проінформувати нашу громадськість про реальну ситуацію в Україні та підтримати український народ у його прагненні до незалежності та територіальної цілісності. У ці важкі дні ми здійснили певні кроки, які

свідчать про нашу солідарність з вами», — зазначає ректор Юзеф Бергер.

У листі керівник навчального закладу повідомляє, що сенат Вищої державної школи імені Івана-Павла II у Білій-Підлясці прийняв рішення щодо добровільного разового збору коштів зі співробітників університету у розмірі 5% від місячної заробітної плати. Зібрали 7000 злотих.

Окрім того, в офіційному документі йдеться і про те, що ще 21 лютого сенат навчального закладу затвердив текст звернення солідарності з Україною. Це звернення було зачитано під час організованої закладом маніфестації солідарності.

«Останні дні сповнені драматичної інформації про події в Україні. Поглиблення політичної кризи є предметом великої дискусії усього світу, політиків, керівників. У Вищій державній школі імені Івана-Павла II навчається 132 студенти-вихідці з України. У нас також працюють професори з університетів України.

На сьогоднішній зустрічі хочемо висловити та підтвердити повну солідарність з українським народом, який вразив світ своїм прагненням до самовизначення, дотримання прав людини і демократичної держави», — зазначається у зверненні.

У ньому польські колеги також заповняють про надання матеріальної допомоги у вигляді збору медичних засобів і фінансової допомоги постраждалим особам, сім'ям, які втратили своїх близьких і потерпілих під час драматичних подій на Майдані.

«Дуже сподіваємося, що мирні ініціативи та перемовини приведуть до перемоги й будуть противагою грубій силі та радикальним діям влади. Бажаємо всьому українському народу сили в прагненні до свободи і демократії. Колеги з України, ми є щирими вашими прихильниками. Розділяємо біль з усіма родинами

вашої батьківщини, які втратили своїх близьких чи потерпіли під час недавніх болючих подій у Києві і в інших місцях України. Ви — не самі! Наша школа буде для вас не лише місцем, де зможете навчатися й отримувати знання. Хочемо, щоб ви, будучи серед нас, відчували нашу доброту, підтримку та солідарність», — наголосили польські колеги у зверненні.

Водночас керівництво Самаркандського державного медичного університету (Узбекистан) підтвердило намір про продовження співпраці з ТДМУ. «Прикладом цього є візит проректорів нашого університету до Тернопільського державного медичного університету імені І.Горбачевського, де була надана можливість ознайомитися з особливостями навчального процесу та навчально-дослідницької роботи, які відповідають світовим стандартам. Представники нашого закладу ближче ознайомилися зі звичаями, побутом і характером людей, які живуть у вашому чудовому краї, відчували теплий прийом і доброзичливість вашого народу. Пишаємося тим, що в листопаді 2013 року делегація ТДМУ взяла участь у роботі наукових конференцій з актуальних питань морфології та репродуктивного здоров'я, яка відбулася в Самаркандському державному медичному інституті. Це ще більше зблизило нас і ми відчували тепло та щирість наших народів.

Від імені всього нашого колективу зазначу, що ми раді знову запросити вас, шановний Леоніде Якимовичу, та ваших колег на конференції, які відбудуться цього року. Водночас у нас буде можливість ознайомити вас з нашим інститутом і давнім, але вічно молодим, містом Самарканд, який є перлиною Сходу», — заповнив ректор, професор А.Шамсієв.

Із словами підтримки зателефонував до ректора ТДМУ, професора Леоніда Ковальчука і його колега — ректор Тбіліського державного медичного університету, професор Зураб Вадачкорія, який висловив цілковиту підтримку українському народу. Він також наголосив на тому, що медичний ВНЗ у грузинській столиці й надалі активно співпрацюватиме з ТДМУ.

Прес-служба ТДМУ

ОБ'ЄКТИВ

Роксана АВДЕЄВА та Юлія ЗАВЕРУХА, студентки стоматологічного факультету (ліворуч); Олександр ЯКИМЧУК, студент медичного факультету (праворуч)

Фото Павла БАЛЮХА

Редактор **Г. ШИБАЛИНЧУК**
Творчий колектив: **Л. ЛУКАЩУК, О. БУСЬКА, П. БАЛЮХ**
Комп'ютерний набір і верстка: **Р. ГУМЕНЮК**

Адреса редакції: 46001, м. Тернопіль, майдан Волі, 1, тел. **52-80-09; 43-49-56**
E-mail **hazeta.univer@gmail.com**

Засновники: Тернопільський державний медичний університет імені І.Я. Горбачевського, головне управління охорони здоров'я облдержадміністрації

Видавець: Тернопільський державний медичний університет імені І.Я. Горбачевського
Індекс **23292**

За точність викладених фактів відповідає автор. Редакція не завжди поділяє позицію авторів публікацій.

Реєстраційне свідоцтво ТР № 300 від 19.12.2000 видане управлінням у справах преси та інформації облдержадміністрації

Газета виходить двічі на місяць українською мовою. Обсяг — 2 друк. арк. Наклад — 2000 прим. Замовлення № 168

Газету набрано, зверстано, віддруковано у Тернопільському державному університеті імені І.Я. Горбачевського. 46001, м. Тернопіль, майдан Волі, 1.

ДЕНЬ, КОЛИ СТОРОННІМ ВХІД ДОЗВОЛЕНИЙ

Минулої неділі в нашому університеті був день відчинених дверей. Майбутні вступники мали можливість відвідати навчальні корпуси й наукові лабораторії, кафедри, поспілкуватися з провідними науковцями та викладачами ТДМУ та більше довідатися про історію, здобутки і перспективи облюбованого ними вищого медичного навчального закладу. Чимало потенційних абітурієнтів, а нині ще учнів шкіл і коледжів, прийшли разом з батьками.

Об 11 годині всі зібралися в актовій залі. Присутніх тепло привітав перший проректор ТДМУ, професор Ігор Мисула. Розповідаючи про наш університет, Ігор Романович, зокрема, зазначив, що за даними недавнього рейтингу ТДМУ ім. І.Я. Горбачевського посів 1 місце серед 18 вищих медичних навчальних закладів України, випередивши попереднього лідера — Національний медичний університет ім. О.О. Богомольця. Рейтинг був складений за результатами всіх напрямків діяльності ВНЗ: навчальної, наукової, лікувальної, господарської, фінансової... Це досягнення — результат плідної та наполегливої праці професорсько-викладацького складу й усього колективу, який очолює ректор ТДМУ, член-кореспондент НАМН України, професор Л.Я. Ковальчук. 9 років тому Леонід Якимович відрядив групу університетських викладачів до провідних вищих медичних закладів

Європи та Америки для того, щоб вони детально вивчили тамтешню організацію навчального процесу і, запозичивши досвід, використали його з користю для нашого ВНЗ. Після повернення з-за кордону делегації доповіли на вчених радах про побачене, з'я-

кордону, кажуть, що наш університет — це український Гарвард. Абітурієнти, які стануть студентами, зможуть самі в цьому переконатися, зазначив Ігор Романович. ТДМУ співпрацює із 25 закордонними вищими навчальними закладами та очолює міжнарод-

вилися відповідні публікації в пресі і навіть монографії. Результатом стало впровадження в нашому університеті європейських методик організації навчального процесу. Зокрема, це методика єдиного дня, практично орієнтована система навчання, об'єктивний структурований клінічний іспит, об'єктивний структурований практичний іспит, тестовий контроль знань студентів та інші. По суті, ТДМУ — єдиний в країні, де сконцентровані найкращі європейські й американські методики навчання. Тому багато хто з гостей, які приїжджають з-за

кордону, кажуть, що наш університет — це український Гарвард. Абітурієнти, які стануть студентами, зможуть самі в цьому переконатися, зазначив Ігор Романович. ТДМУ співпрацює із 25 закордонними вищими навчальними закладами та очолює міжнарод-

ний інноваційний консорціум, куди входять ВНЗ Європи та США для обміну інформацією й науковими здобутками. Щороку зростає контингент студентів ТДМУ як з України, так і з-за кордону, і що особливо приємно — наші студенти демонструють дуже гарні знання як під час навчального року, так і під час семестрових тестових іспитів.

Перший проректор назвав три компоненти успішної діяльності університету: кадровий склад, потужна матеріально-технічна база та методична складова. 90 відсотків викладачів ТДМУ мають наукові ступені і це найвищий показник не лише серед медичних, а й, напевно, серед інших ВНЗ України. Потужна матеріально-технічна база нашого університету — це сучасні навчальні корпуси та клінічні бази, навчально-наукові інститути, а також п'ять навчально-практичних центрів, створених з ініціативи керівництва ТДМУ. Професор І.Р. Мисула розповів про медичні спеціальності, які здобувають в університеті, окреслив перспективи навчання та професійної підготовки.

Ігор Романович також наголосив, що вступ абітурієнтів до

ТДМУ відбувається лише за результатами зовнішнього незалежного оцінювання. Функції приймальної комісії університету зводяться до складання рейтингового списку тих, хто прагне стати студентом нашого ВНЗ. Тому людей, які пропонують абітурієнтам свої «послуги» щодо вступу за гроші, інакше, як шахраями не назвати, адже вони нічого не вирішують і не впливають на вступну кампанію. Перший проректор ТДМУ, професор Ігор Мисула застеріг абітурієнтів та їхніх батьків не мати жодних контактів з аферистами щодо вступу до університету, а отже, не порушувати закон.

Відбулася також коротка презентація факультетів — медичного, стоматологічного, фармацевтичного, інституту медсестринства. Про здобутки та традиції найстаршого медичного факультету розповів, зокрема, його декан, професор А.Г. Шульгай.

Майбутні абітурієнти отримали вичерпну інформацію про порядок прийому документів для вступу до університету, а також відповіді на питання, які їх цікавили. Газету «Медична академія», де надруковані правила прийому, вручили кожному. На завершення всі переглянули фільм про ТДМУ.

Кажуть, якщо театр починається з гардеробу, то ВНЗ — з дня відкритих дверей, бо саме після цієї події більшість абітурієнтів приймають остаточне рішення: вступати чи ні в обраний ВНЗ. Після завершення заходу у поспілкувалася з його молодими учасниками. Ось що розповіла Ірина з Добровод Збарзького району:

— Я навчаюся на третьому курсі Кременецького медичного училища. Отримавши диплом фельдшера, планую здобувати вищу медичну освіту. І саме в ТДМУ.

Про навчання в ТДМУ мріє й Ірина однокурсниця Вікторія. У День відкритих дверей разом приїхали до Тернополя, щоб краще познайомитися з університетом.

— Я школярка, навчаюся в 11 класі Тернопільської школи-ліцею №6 ім. Назарія Яремчука, — розповіла Люба, яка збирається вступати до ТДМУ на медичний факультет. — Дуже хочу бути лікарем і сподіваюся цього року стати студенткою саме цього ВНЗ, бо це університет європейського зразка.

**Оксана БУСЬКА,
Павло БАЛЮХ (фото)**

ДОПОМОГА

МАЙДАНІВЦІ ПРОХОДЯТЬ РЕАБІЛІТАЦІЮ В НОК «ЧЕРВОНА КАЛИНА»

Нагадаємо, що Тернопільський державний медичний університет імені І.Горбачевського та університетська лікарня взяли на себе зобов'язання потурбуватися про потерпілих під час подій на Майдані. Усю необхідну лікарську допомогу та забезпечення медикаментами було надано всім, хто звернувся. Наразі п'ятеро осіб перебувають на реабілітації в санаторії-профілаторії навчально-оздоровчого комплексу «Червона калина» ТДМУ.

«Наше завдання забезпечити спокій цим людям, адже вони все-таки пережили стрес, який ще буде даватися взнаки впродовж певного часу. Тут кожен отримав можливість поспілкуватися з природою, відпочити, пройти необхідні фізпроцедури, які призначили лікарі. Хочу сказати, що фахівці університетської лікарні досі консультують потерпілих. Зі свого боку виконуємо усі рекомендації лікарів щодо реабілітації», — розповів головний лікар санаторію-профілаторію Віктор Соколюк.

Він відповідає за медичне забезпечення реабілітації, а ось про всі необхідні умови для проживання й харчування турбується директор навчально-оздоровчого комплексу «Червона калина» Михайло Скибньовський.

Один з п'яти постраждалих Василь Зарубінський фактично завершує своє лікування. «Дуже вдячний за те, що отримав можливість пролікуватися. Завдяки лікарям і реабілітації відновив здатність вільно дихати, адже на Майдані захворів на пневмонію, через яку не міг спати вночі. Пройшов повний курс лікування та реабілітації. Не хочу більше зловживати гостинністю. Проте доведеться звертатися до лікарів, адже після подій на Майдані у мене виникли проблеми з рівнем цукру в крові. Він постійно піднімається. Це — наслідок пережитого стресу. Артеріальний тиск завдяки лікарям вдалося нормалізувати. Проте ні разу не пошкодував, що відстоював свою Україну у Києві. Мені 58 років, але я готовий до оборони і сьогодні. Сподіваюся, що буду пов'язаний із медичним університетом у найближчі роки, адже мені запропонували тут місце роботи», — зазначив Василь Зарубінський.

Ще один майданівець Ігор Пятак також вдячний лікарям за надану допомогу. «Приємно, що медичний університет відгукнувся у наданні допомоги. Справді, тут хороші лікарі та умови. Взагалі українці — дивовижний народ. Після всього я ще більше пишатися, що належу до цієї нації. Вдячний всім за допомогу», — додав Ігор Володимирович.

Яніна ЧАЙКІВСЬКА

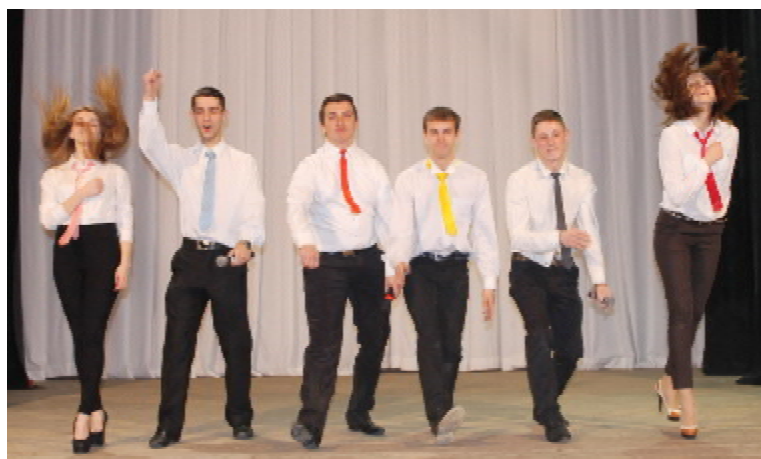
Яніна ЧАЙКІВСЬКА

СТУДЕНТСЬКА ЛІГА

«АНЕСТЕЗІЯ» ПОВЕРНУЛАСЯ З ФЕСТИВАЛЮ КВК

Команда веселих і кмітливих Тернопільського державного медичного університету імені І.Горбачевського «Анестезія» нещодавно повернулася з фестивалю студентської ліги КВК «Відпочиваємо разом!». Він відбувся у Хмельницькому будинку культури. У заході взяла участь 10 команд, серед яких п'ять з міста-господаря фестивалю, решта — з Тернополя та Вінниці.

Виступ команди «Анестезія» глядачі Хмельницького сприйняли дуже тепло й не шкодува-

ли оплесків. Розумні та дотепні жарти, відсутність вульгарності, артистичність допомогли тернопільцям вибороти друге місце й отримати путівку до подальших змагань у студентській лізі. Студенти-медики довели, що можуть не лише гарно вчитися, а й добре веселитися!

«Ми ще повернемося за перемогою, але вже у студентській лізі! Дякуємо всім за підтримку!», — зазначив капітан команди Володимир Лишук.

НАМ ТРЕБА ТВОГО ГОЛОСУ, ТАРАСЕ!

Тарас Шевченко... Його ім'я перлиною виблискує у величній скарбниці світової культури. В сузір'ї безсмертних класиків літератури геніальний співець українського народу по праву стоїть у перших лавах, разом з тими титанами праці, чия мистецька спадщина стала надбанням усього людства.

Тарас Шевченко – символ боротьби, хоробрості, щирої любові до життя. Вся творчість Великого Кобзаря зіграла палкою любов'ю до України, прийнята священною ненавистю до ворогів і гнобителів народу. Його думи, пісні, полум'яний гнів, вічна боротьба за світлу долю простого люду були усобленням поривань мільйонів.

Роки минають, але й кризь призму віків актуальність Шевченківського слова не втрачається. І тепер, через 200 років від його

дня народження, ми поминаємо великого Пророка, борця за волю України. Натхненна творчість Великого Кобзаря, як і раніше, близька нашому серцю. Ми пишемо та декламуємо вірші, співаємо пісні, творимо пензлем, працюємо в інших мистецьких жанрах, намагаючись передати почуття, які безліч разів, але з такою ж силою, викликають у нас святі Шевченкові слова.

У нашому університеті за участі студентів, викладачів та учасників творчого колективу відбувся музично-мистецький вечір «Нам треба твого голосу, Тарасе». Виступали студенти й

викладачі, прозвучало чимало пісень, віршів, зіграно одну з найвідоміших Шевченківських поем. Колоритний танець теж увійшов до репертуару. А ще відкрили виставку, присвячену Великому Кобзареві. Дуже приємно, що, попри важку ситуацію в країні, студентська молодь не зневірюється, а навпаки, згуртовується для рішучих дій. Так було і того вечора. Звучали з дитинства знайомі рядки Шевченка, як зав-

жди, з новою силою, підштовхуючи до роздумів і нових висновків. Чудово, що в кожному рядку його віршів і пісень, представлених на вечорі, ми могли віднайти нову мотивацію до дій, заряд до праці та насагу до відбудови нашої держави. Ми вчимося допомагати людям, лікувати їхні тіла, але коли якісні сло-

ва подаються в поєднанні з якісним виконанням, то відбувається щось більше – лікуються душі.

Ціле життя кожен з нас намагається вдосконалити себе і фізично, і духовно, і з кожного з нас буде створено вищий рівень організації – народ, нація.

Вже більше сотні літ минуло від того дня, коли перестало битися лицарське, сміливе серце геніального поета та борця Тараса Григоровича Шевченка. Але величний образ Кобзаря безсмертний, як і сам український народ. Ми ніколи не дозволимо себе принизити, витерти об нас ноги. Наша країна нізащо не впаде на коліна! Ми всі станемо пліч-о-пліч та будемо боротися до кінця. До переможного кінця! Нападати, грабувати, нищити, бити та правити нами, українцями, – не вийде! Бо з глибини віків з небес на нас вічно дивитиметься Шевченко й благословлятиме на великі діла: «Борітеся – поборете! Вам Бог помагає!»

Тетяна ІВАНІЦЬКА,
студентка 1 курсу
медичного факультету

З ПОЕТИЧНИХ ФРЕСОК

Перші переклади творів Шевченка мовою есперанто, яка була створена польським лікарем і поліглотом Людвиком-Лазерем Заменгофом 1887 р., опублікував 1900 р. (№6-7) шведський журнал «Esperanto – Linguo Internacia».

Один з трьох надрукованих там перекладів віршів Тараса Шевченка С. Свірідовим з'явився у літописі «Киевская Сторона» №10 за 1900 р.

Нижче поданий вірш Шевченка «Не так ті вороги, як добрії люди» в оригіналі та у перекладі.

Не так ті вороги,
Як добрії люди –
І окрадуть, жалкуючи,
Плачучи, осудять,
І попросять тебе в хату,
І будуть вітати,
І питать тебе про тебе,
Щоб потім сміятись,
Щоб з тебе сміятись,
Щоб тебе добити...
Без ворогів можна в світі
Як-небудь прожити.
А ці добрі люде
Найдуть тебе всюди,
І на тім світі добряги
Тебе не забудуть.

*Malamika estas bonaj
Pli ol «bonaj homoj»,
Kiu vokas vin kunmangi
En gastamaj domoj.
Bedaurante ili trompas,
Kunplorante mokas,
Ili, por kondamni, ridi,*

*Konfeson elvokas.
Malamikojn, iafojne,
Ne donas la sorto;
«Bonaĵ homoj» estas cie,
Ili do vin ne forgesos
Ec post via morto*

У №5 того ж літопису за 1900 р. неабиякий інтерес викликають епіграфи Тараса Шевченка, які він написав на двох подарованих П. Кулішу євангеліях:

*Не погасай мое светило,
Туман душевній разгоняй,
Живи меня твоею силою
И путь тернистей, путь унлий
Небеснім светом озаряй.
Пошли на ум твою святиню,
Святім наитием напою –
Да провищуа благостиню
Что заповидано Тобой!*

*Без малодушной укоризні
Пройти митарства трудной
жизни,
Измерять пропасти страстей,
Понять на деле жизнь людей,
Прочесть все черніе страниці,
Все беззаконніе дела –
И сохранишь полет орла
И сердце чистой голубиці.
Esso homo!*

Шевченко «Московские ведомости», вказуючі на ці два вірші, вважали за обов'язок пожурити Шевченка за те, що він не писав російською мовою.

Валерій ДІДУХ,
доцент медуніверситету

ОНЛАЙН-КОНФЕРЕНЦІЯ ДО ШЕВЧЕНКОВОГО ЮВІЛЕЮ

Студенти медичного університету долучилися до відзначення знаменної дати – 200-річчя з дня народження геніального поета, видатного художника та відомого на весь світ Українця – Тараса Григоровича Шевченка.

У приміщенні Тернопільської обласної бібліотеки для молоді відбулася онлайн-конференція «Тарас Шевченко і Тернопільщина», яку zorganizували бібліоте-

ки Тернополя та Збаража спільно з кафедрою українознавства медуніверситету.

У Тернополі виступали мистецтвознавець, краєзнавець, педагог, директор Тернопільського обласного художнього музею, співавтор книги «Тарас Шевченко на Тернопільщині» Ігор Дуда. Усіх присутніх зацікавили спогади Ігоря Микитовича про навчання у Санкт-Петербурзькій академії мистецтв, де студював і Тарас Шевченко.

Доцент кафедри історії української літератури Тернопільсько-

го національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка Марія Данилишин підготувала наукову доповідь «Образ Тараса Шевченка у творчості поетів Тернопільщини».

Художнім доповненням конференції стали виступи студентки І курсу стоматологічного факультету Анни Пleshнянкової та Богдани Покидько. Майбутні стоматологи прочитали вірші Тараса Шевченка «Думи мої, думи мої» та уривок з поеми «Кавказ».

У Збаражі пролунали розвідки на теми: «Тарас Шевченко на Волині», «Тарас Шевченко і Тернопільщина». Після цього вчитель школи ліцею села Добриводи Збаразького району, краєзнавець, поетеса, автор збірки «І вічний сад...» Марія Назар прочитала свої вірші.

На честь річниці від дня народження Тараса Шевченка кафедра українознавства zorganizувала виставку стінгазет, презентацій, художньо-поетичних каталогів про Кобзаря. Цю експозицію підготували студенти І курсу.

Марія ТИШКОВЕЦЬ,
доцент кафедри
українознавства

ЗАКЛАДАВ ФУНДАМЕНТ АКАДЕМІЗМУ В НАШОМУ УНІВЕРСИТЕТІ

9 квітня виповнюється 90 років ветеранові ТДМУ про-

фесору Андрію Григоровичу ЛЕПЯВКУ.

Вельмишановний Андрію Григоровичу!

Сердечно вітаємо Вас з 90-літтям!

У стінах Тернопільського медінституту Ви були фундатором кафедри шпитальної терапії, яку очолювали впродовж перших 19 років.

Колектив університету глибоко поважає і щиро шанує Вас як представника першої плеяди

викладачів, які закладали фундамент академізму в нашій Alma Mater, як відомого в Україні та за її межами вченого, висококваліфікованого клініциста-терапевта, досвідченого педагога і вихователя студентської молоді за багаторічну невтомну працю, високий професіоналізм, сумлінне виконання своїх службових і громадських обов'язків.

Усім, хто з Вами працював і вчився у Вас, пам'ятні, зокрема, Ваші неординарні клінічні обхо-

ди, Ваша терапевтична школа.

Активною була Ваша громадська діяльність, як голови методкому кафедр терапевтичного профілю, члена наукової комісії інституту, голови медичної секції первинної організації товариства «Знання», члена правління Всеукраїнського та очільника обласного товариства терапевтів, члена атестаційної комісії облздороввдділу.

Ваші порядність, інтелігентність, працелюбність, праг-

нення робити добро заслуговують найвищої оцінки і є прикладом для наслідування новими поколіннями студентів, молодих лікарів і викладачів.

Бажаємо Вам, вельмишановний Андрію Григоровичу, доброго здоров'я, людського тепла, душевного спокою, добробуту, родинного благополуччя й затишку, активного та щасливого довголіття.

**Ректорат ТДМУ
імені І.Я. Горбачевського**

Лепявко А.Г. наразі — останній з числа перших завідувачів кафедр Тернопільського державного медичного інституту (тепер — університету).

Походить Андрій Григорович з Чернігівщини, з українського козацького роду. Після закінчення з похвальною грамотою середньої школи в Одесі вступив у цьому місті до медичного інституту. Після 2-го курсу брав участь у Другій Світовій війні і війні з Японією. Війна залишила «на згадку» про себе два поранення та важку контузію.

У лютому 1949 р. з відзнакою закінчив Одеський медінститут. Добровільно поїхав у зруйноване землетрусом місто Ашхабад (Туркменія), де працював майже два роки дільничним терапевтом, а потім — головним лікарем інфекційної лікарні. Умови життя та роботи були екстремальні, зате практичного досвіду набув величезного.

1953 р. закінчив клінічну орди-

налітику и диагностике «лямблиоза» захистив 1969 року. Автор понад 100 наукових праць і трьох свідоцтв на винаходи. П'ять його співробітників очолили в подальшому кафедри у медичних інститутах Тернополя, Курська, Караганди, Махачкали.

Приоритетними напрямками наукових досліджень колективу кафедри госпітальної терапії під керівництвом професора А.Г. Лепявка були вивчення нейроендокринних механізмів патогенезу запальних уражень гепатобіліарної системи, в тому числі при інвазіях лямбліями, а на фронті (1944 р.)

На фронті (1944 р.)

логії. Результати досліджень стали матеріалом для оформлення та захисту п'яти кандидатських дисертацій.

Професор А.Г. Лепявко був членом наукової комісії інституту, головою методкому кафедр терапевтичного профілю, членом правління Українського та головою Тернопільського обласного наукового товариства терапевтів. Багато уваги проф. А.Г. Лепявко приділяв координації роботи субординаторів та інтернів на базах клінічної практики Тернопільської й Рівненської областей. Колектив кафедри постійно надавав допомогу місцевим органам охорони здоров'я.

Виняткова спостережливість, глибоке проникнення в психологічний стан хворої людини,

неухильне дотримання принципу «благо хворого — найвищий закон для лікарів», чітке аналітично-синтетичне мислення — характерні риси неординарної особистості проф. А.Г. Лепявка, які в поєднанні із самовідданою працею співробітників забезпечували високу якість лікувального процесу на клінічних базах кафедр.

Клінічні обходи, які проводив проф. А.Г. Лепявко, були для студентів, лікарів і викладачів школою високої лікарської майстерності, повчальним прикладом дотримання вимог медичної деонтології. Тонкий діагностичний хист А.Г. Лепявка яскраво

мовою викладання для студентів-іноземців.

Андрій Григорович гордиться, що серед його колишніх студентів є відомі науковці, педагоги, завідувачі кафедр, у тому числі й у нашому університеті. Він пишається тим, що теж мав відношення до формування з числа студентів таких непересічних особистостей, як, наприклад, ректор ТДМУ ім. І.Я. Горбачевського, член-кореспондент НАМН України, заслужений діяч науки і техніки, доктор медичних наук, професор Л.Я. Ковальчук і президент Асоціації інфекціоністів України, завідувач кафедри інфекційних хвороб ТДМУ ім. І.Я.

Клінічний обхід хворих із субординаторами (1961 р.)

натуру на кафедрі госпітальної терапії Одеського медінституту, захистив кандидатську дисертацію на тему «Внешня секреція піджелудочної залози при ревматизмі», працював асистентом цієї кафедри, читав також лекції з курсу воєнно-польової терапії. Вчителями А.Г. Лепявка були відомі академіки: терапевт М.О. Ясиновський, офтальмолог В.П. Філатов, невропатолог Г.І. Маркелов.

У серпні 1959 р. А.Г. Лепявка перевели до Тернопільського медичного інституту на посаду завідувача кафедри госпітальної терапії, фундатором і першим завідувачем якої він був до 1978 р. Докторську дисертацію на тему «Матеріали к патогенезу,

Перший державний екзамен (1961 р.)

Лекція для студентів (1961 р.)

виявився й на ниві клінічної казуістики.

Андрій Григорович відзначений понад двадцятьма державними нагородами, серед яких: орден Великої Вітчизняної війни I-го ступеня, медалі «За відвагу», «За бойові заслуги», «За звільнення Белграда», «За звільнення Праги», «За взяття Будапешта», «За взяття Відня», «За перемогу над Японією» та ін. Проф. А.Г. Лепявко має військове звання полковник медичної служби.

Діти Андрія Григоровича теж обрали лікарський фах, зараз працюють у ТДМУ ім. І.Я. Горбачевського: донька Катерина — професор, завідувач кафедри фармакології з клінічною фармакологією, син Андрій — доцент кафедри внутрішньої медицини №2 з англійською

Горбачевського, член-кореспондент НАМН України, заслужений діяч науки і техніки, доктор медичних наук, професор М.А. Андрейчин.

1978 року в розквіті своїх творчих можливостей проф. А.Г. Лепявко змушений був за станом здоров'я залишити роботу: далися взнаки наслідки бойової контузії й пізні ускладнення з боку вегетативної нервової системи після перенесеної на фронті малярії.

Колектив Тернопільського державного медичного університету ім. І.Я. Горбачевського, вся медична громадськість Тернопілля сердечно вітають шановного Андрія Григоровича, чудового клініциста, педагога й вченого, людину широкої ерудиції, своєрідного медичного патріарха нашого університету з 90-річчям, щиро бажають йому добра і насамперед здоров'я.

ТАЛАНОВИТИЙ ЛІКАР, ЧУДОВИЙ ВИКЛАДАЧ, ЦІКАВА ОСОБИСТІСТЬ

6 квітня виповнюється 90 років ветерану ТДМУ, доценту Ярославі Михайлівній КОМОРОВСЬКІЙ.

Вельмишановна Ярославо Михайлівно!

Сердечно вітаємо Вас з 90-літтям!

Після закінчення Львівського медінституту – 19 років практичної лікарської роботи, у стінах Тернопільського медінституту Ви успішно пройшли понад 17-літній

трудолий шлях: спочатку асистента, а в останні 15 років – доцента кафедри нервових хвороб.

Після завершення науково-педагогічної діяльності на кафедрі, незважаючи на поважний вік, Ви ще майже 20 років продовжували реалізовувати свій великий клінічний досвід, працюючи неврологом-консультантом дитячого відділення обласної клінічної психоневрологічної лікарні.

Колектив університету глибоко поважає й щиро шанує Вас як науковця, висококваліфікованого клініциста-невропатолога, досвідченого педагога та вихователя студентської молоді за багаторічну невтомну працю, високий професіоналізм, сумлінне виконання своїх службових і громадських обов'язків.

Усім пам'ятна Ваша громадська діяльність, зокрема, як завуча кафедри, керівника студентсько-

го наукового гуртка, члена загальноінститутської комісії з аналізу успішності студентів.

Ваші порядність, інтелігентність, працелюбність, прагнення робити добро заслуговують найвищої оцінки і є прикладом для наслідування новими поколіннями студентів,

молодих лікарів і викладачів.

Бажаємо Вам, вельмишановна Ярославо Михайлівно, доброго здоров'я, людського тепла, душевного спокою, добробуту, родинного благополуччя й затишку, активного та щасливого довголіття.

Нехай не згасає молодість душі, багаторий настрій, невичерпний оптимізм, щедро колоситься Ваша життєва нива!

**Ректорат ТДМУ
імені І.Я. Горбачевського**

Цими весняними днями святкує свій знаковий ювілей Ярослава Михайлівна Коморовська. 6 квітня їй виповнюється 90 років. З них 54 роки професійної діяльності присвячено неврології. Напередодні ювілею мала можливість поспілкуватися з Ярославою Михайлівною і була приємно вражена її ясним розумом, інтелігентністю, активною громадянською позицією.

– Кажуть, особистістю не народжується, нею людина стає завдяки власним зусиллям, обравши мету, правильний шлях і, незважаючи на перепони, долаючи його. Ярославо Михайлівно, яким був ваш шлях у медицину?

– Я народилася у старовинному місті Перемишлі в сім'ї службовців, навчалася в українській гімназії міста Ярослав. Нині ці землі є територією Польщі. Після закінчення гімназії вступила до Львівського медичного інституту, який закінчила з відзнакою 1948 року. Та, попри відмінне навчання і величезне бажання працювати за фахом, знайти роботу було надзвичайно важко. Післявоєнний Львів наводнили військові з Росії, які приїхали зі своїми сім'ями. То була справжня навала. І всіх потрібно було працевлаштувати, надати житло. До українських фахівців нова влада ставилася вороже. Зрештою, влаштувалася на роботу в лікарні у відділенні туберкульозного менінгіту. Мені було тоді 23 роки. Майже рік пропрацювала безоплатно, перш аніж стати ординатором клініки нервових хвороб Львівського медичного інституту. Тобто починала я з дитячої неврології: лікувала дітей, яких називаємо особливими, – з церебральним паралічем, наслідками черепно-мозкових травм, після перенесеної нейро-

інфекції. Лікуючи маленьких пацієнтів, робила все, що в моїх силах, щоб грізний діагноз не став життєвим вироком для дитини та її батьків. Дитячий невролог – дуже гарна спеціальність. Шкодою лише, що тоді не існувало сучасних інноваційних технологій. Оглядаючись назад, бачу, які великі зміни сталися за останні десятиліття в медичній галузі і це тішить. Та не полишає думка, що Україна досягла б значно більшого, зокрема, і в медицині, якби розвивалася, як інші країни Європи, а не перебувала в складі Радянського Союзу.

– Наступні роки Вашого життя пов'язані з ТДМУ.

– Мого чоловіка Юрія Теофіловича Коморовського перевели на посаду завідувача кафедри загальної хірургії новоствореного Тернопільського медичного інституту і у вересні 1957 року ми переїхали до Тернополя. Працювала лікарем-ординатором неврологічного відділення обласної лікарні. 1965 року захистила дисертацію на ступінь кандидата медичних наук. З 1967 року працювала на посаді асистента, з 1971 року – доцента кафедри нервових хвороб Тернопільського медичного інституту.

– Ціла плеяда студентів шанобливо називає Вас своїм вчителем і наставником. Сотням пацієнтів Ви повернули працездатність і радість життя. І після виходу на пенсію продовжували працювати лікарем-неврологом дитячо-

го психіатричного відділення обласної психоневрологічної лікарні.

– Так. Я дуже любила свій фах і завжди активно допомагала людям. Багато колег-неврологів зверталися до мене за порадою. А ще вдячна долі за здібних учнів. Серед них – головний дитячий невролог МОЗ України

Володимир Мартинюк, академік НАМН України Віктор Цимбалюк. Студентами вони відвідували науковий гурток з неврології, який я вела. Пишаюся, що працювала з багатьма гарними, талановитими людьми, їх дружбу і добре ставлення ціную найвище.

– Ваше сімейне життя також склалося щасливо.

– Так. Зі своїм майбутнім чоловіком я познайомилася, коли мені було 18. У 23 вийшла за нього заміж. Ми прожили в любові

й злагоді 60 щасливих років. Попри зайнятість, завжди знаходили час на театри, гарні книги, спілкування з друзями. Зібрали велику бібліотеку. За радянської влади гарні книги були в дефіциті, але в книжкових магазинах у Львові періодично з'являлися твори класиків світової літератури, переважно польською та німецькою мовами. Коли приїздила до Львова, де жило багато моїх приятельок, то неодмінно заходила в книгарню, щоб купити й привезти додому якусь вартісну книжку. Чоловік теж читати любив, хоча був дуже зайнятою людиною. На жаль, уже вісім років його немає з нами. Його смерть для мене – найбільша втрата.

– Покійний Юрій Коморовський свого часу теж закінчив Львівський медичний інститут, був блискучим хірургом. Родинну традицію продовжили донька і внук.

– Роман здобув вищу медичну освіту в ТДМУ ім. І.Я. Горбачевського. Обрав спеціальність лікаря-кардіолога. Нині він – доцент кафедри внутрішньої медицини №2.

– Коли працювали, часу хронічно не вистачало на все. Зараз вільного часу вдосталь.

– Так, але, боюся, не встигну ще раз перечитати улюблені книги з домашньої бібліотеки: Хемінгуей, Гессе, Томаса Манна, Генріха Манна... Шкода, що молоді нині віддає перевагу комп'ютерам, а не книжкам. Я ж від книг відмовитися не можу.

– Як і раніше, польських і німецьких авторів читаете в оригіналі?

– Так, але в окулярах. Після 80

зір почав псуватися. Серед улюблених періодичних видань – газета «День», журнал «Тиждень». Телевізор раніше не дивилася, а тепер вмикаю новини, бо дуже переймаюся нинішніми подіями. Історія вторгнення російських військ у Крим мало не в деталях повторює події в Чехословаччині, що передували початку Другої світової війни. Я пам'ятаю ті часи. 1938 року під приводом захисту німців від міфічних утисків Гітлер спершу окупував Австрію, а ще через пірвоку – Судетську область Чехословаччини, що межувала з Німеччиною. І покотився по головах кривавий каток війни. Гітлер і Путін – два брати з однаковою патологією характеру, в якому домінує жадаба влади над іншими людьми. Чи встоїть Україна? Чи не опинимося на самоті з ворогом? Наш народ так довго йшов до створення власної держави. Яка б вона не була, але вона наша, українська. На жаль, велика частина нашого населення советизована і перебуває під впливом страшної русифікаторської пропаганди. Тривожно мені на серці, хоча й переконана, що зло завжди переможе, а незалежну Україну чекають гарні часи.

На віку, як на довгій ниві, всього трапляється – і доброго, і сумного. Але доля винагороджує стійких і сильних духом. І життя продовжується. У ці дні Ярослава Михайлівна отримує теплі вітання зі славним ювілеєм від колег, друзів, колишніх пацієнтів, які бажать їй міцного здоров'я і довгих років щасливого життя, родинного затишку й благополуччя. До щирих привітань приєднується і редакція газети «Медицина академія». З роси та з води Вам, Ярославо Михайлівно!

Оксана БУСЬКА

14 квітня виповнюється 60 років професорові кафедри хірургії з анестезіологією №2 ТДМУ Володимирові Володимировичу ГНАТІВУ.

Вельмишановний Володимире Володимировичу!

Сердечно вітаємо Вас з 60-літтям!

Після закінчення Івано-Франківського медінституту – 14 років практичної лікарської роботи та навчання в клінічній ординатурі Харківського інституту післядипломної освіти, захисту кандидатської дисертації, у стінах Тер-

нопільського медуніверситету Ви успішно пройшли понад 22-літній трудовий шлях: спочатку асистента, доцента, керівника курсу анестезіології та реаніматології, пізніше – професора кафедри шпитальної хірургії, а в останні понад 3 роки – професора кафедри хірургії з анестезіологією № 2.

Плідною була Ваша діяльність як керівника студентського наукового гуртка. Свідченням Вашого високого наукового авторитету є членство у спеціалізованій вченій раді із захисту дисертацій

при Харківському національному медичному університеті.

Колектив університету глибоко поважає та щиро шанує Вас як відомого вченого, висококваліфікованого клініциста-анестезіолога-реаніматолога, досвідченого педагога й вихователя студентської молоді, за багаторічну невтомну працю, високий професіоналізм, сумлінне виконання своїх службових і громадських обов'язків.

Ваші порядність, працелюбність, уважне ставлення до людей, прагнення робити добро

заслужують найвищої оцінки і є прикладом для наслідування новими поколіннями студентів, молодих лікарів і викладачів.

Бажаємо Вам, вельмишановний Володимире Володимировичу, міцного здоров'я, невичерпного творчого натхнення, нових успіхів у Вашій благородній діяльності, добробуту, людського тепла, душевного спокою, родинного благополуччя й затишку, довгих років радісного та щасливого життя.

**Ректорат ТДМУ
імені І.Я. Горбачевського**

БОГДАН КУЛІКОВСЬКИЙ: «ВЧИТИСЯ МЕНІ ПОДОБАЄТЬСЯ. І ГРОМАДСЬКОЮ РОБОТОЮ ЗАЙМАТИСЯ ТЕЖ»

Богдан Куліковський – студент 4 курсу медичного факультету. Він успішно навчається й бере активну участь у громадській роботі. Незмінний ведучий вечорів відпочинку та різноманітних розважальних конкурсів в університеті, а гуморески в його виконанні аудиторія завжди сприймає на «ура», бо читає їх Богдан майстерно, як справжній артист.

– На сцені ви почуваетесь як риба у воді і вже не раз ставали лауреатом відомих і престижних мистецьких конкурсів, але це захоплення, а своїм справжнім покликанням називаєте медицину.

– Зацікавився медициною ще в шкільні роки. У мене батько – лікар-терапевт, і я теж змалечку хотів допомагати людям, а в 10 класі остаточно вирішив пов'язати своє життя з медициною. Гімназію в рідній Тербовлі закінчив із золотою медаллю та вступив до ТДМУ ім. І.Я. Горбачевського. Батьки були раді, хоча мама завжди казала, що стати лікарем – нелегке завдання, яке потребує великої праці й багато зусиль, і що з-поміж усіх потрібних і важливих професій я вибрав найскладнішу та найвідповідальнішу. Але мені завжди подобалося робити те, що складніше, ставити перед собою високу планку й її досягати.

У 11 класі написав науково-дослідницьку роботу з психології: «Емоційна напруженість та способи її зниження в підлітковому віці» й узяв

участь у третьому етапі Всеукраїнського конкурсу-захисту робіт учнів-членів МАН. Публічний захист відбувся в Києві. За рішенням журі я посів 1 місце. Ставши студентом, з радістю почав навчання в університеті. З 1 курсу отримую стипендію.

– Що для вас культмасова робота: захоплення, відпочинок?

– І те, і інше. Мені і в школі цікаво було зорганізувати різні веселі заходи. Охоче виступав на сцені з гуморесками. Спочатку підшукував і розучував їх сам, а потім на одному з культурно-мистецьких конкурсів мене побачила викладачка Наталія Миколаївна Заєць. Її поради допомогли відшліфувати дикцію, міміку й жестикуляцію, вміння тримати паузу, вийти на новий рівень. Їздив на різні конкурси, здобував призи. На 2 курсі взяв участь у Всеукраїнському фестивалі-конкурсі студентської творчості «Весняна хвиля», де посів перше місце в одній з номінацій. А взимку того ж року представляв наш університет на Всеукраїнському фестивалі мистецтв «Ліра Гіппократа», що зібрав у Києві творчо обдарованих студентів-медиків і працівників лікарняних закладів.

– І знову перемога?

– Так, перше місце у номінації «розмовний жанр».

– Виходить, що ваше захоплення гумором цілком серйозне. Чиї гуморески читаете?

– Починав з гуморесок з репертуару Гриця Драпака. На «Весняній хвилі» виступав з байками незрівняного Павла Глазового. Одним із членів журі був друг Павла Глазового, який чув ці байки, мабуть, багато разів, але сміявся щиро, від душі.

Отже, я справді, вдало виступив.

– У навчанні ви, навпаки, людина дуже серйозна. Яким лікарем хочете стати?

– Мрію про хірургію – з допомогою скальпеля рятувати людей від смерті. Перші навички з цього фаху опанував ще студентом молодших курсів, під час літньої виробничої практики. Був присутнім на операціях, спостерігаючи, як оперують хворих досвідчені хірурги Тербовлянської районної лікарні, потім під час порівняно нескладних хірургічних втручань дозволили асистувати. Найважчих хворих оперують у нашій університетській лікарні. Як відомо, є три важливі складові медицини. Перша – це кваліфіковані кадри. Друга – сучасне обладнання. Третя – належні умови перебування пацієнтів. В університетській лікарні все це маємо.

– Випадок, який вам особливо запам'ятався?

– Запам'ятовується кожен випадок. Бо кожна операція – особлива,

кожен пацієнт потребує індивідуального підходу і за нього вболіваєш. Найбільша радість – знати, що людину врятовано, вона житиме, бачити, як відчай в очах родичів прооперованого пацієнта змінюється надією.

– Невід'ємною складовою студентських буднів є дозвілля. Розкажіть про недавню вашу ініціативу, пов'язану з його організацією.

– Я разом з Анною Чикитою та Тетяною Іванічкою придумали проєкт «Обличчя університету». Його мета – краще познайомитися та більше довідатися одне про одного, заново відкрити для себе людей, чиє життя тісно пов'язане з ТДМУ ім. І.Я. Горбачевського. Відкрили свою Інтернет-сторінку «Вконтакті». Відвідуваність її зростає, це свідчить, що серед студентів проєкт набув популярності. Йому лише півроку, але він стає дедалі кращим. І цей процес вдосконалення триватиме.

Традиційними вже стали щорічні

«Козацькі забави», веселі конкурси й концерт у День святого Валентина, а також конкурс краси «Студміс університету».

– І при цьому часу на навчання не бракує. Як усе встигаєте?

– Якщо людина отримує задоволення від того, що робить – вона встигатиме все. А я і навчаюся, і громадською роботою займаюся із задоволенням.

– Про що мрієте?

– Мрію цього літа поїхати на практику в одну з університетських клінік у Польщі або в іншій країні. У студентів ТДМУ є така можливість завдяки угодам про співпрацю, укладеним між нашим ВНЗ і провідними медичними університетами за кордоном. Цікаво подивитися, як там зорганізована медицина, набратися досвіду.

– У Польщі раніше вже бували?

– Так, у шкільні роки мав нагоду відвідати місто Радомишль-Велькі на запрошення керівництва тамтешньої гімназії, партнера Тербовлянської гімназії, в якій навчався. Тепер я студент, вважаю, найкращого медичного університету України і мета поїздки – закріпити отримані знання й навички на практиці, отримати цінний досвід.

Подаватиму заявку на участь у конкурс-відборі та вдосконалюю свою польську мову, щоб, перебуваючи в цій європейській країні, вільно спілкуватися з колегами й пацієнтами.

– Бажаю вам плідної виробничої практики.

**Оксана БУСЬКА,
Павло БАЛЮХ (фото)**

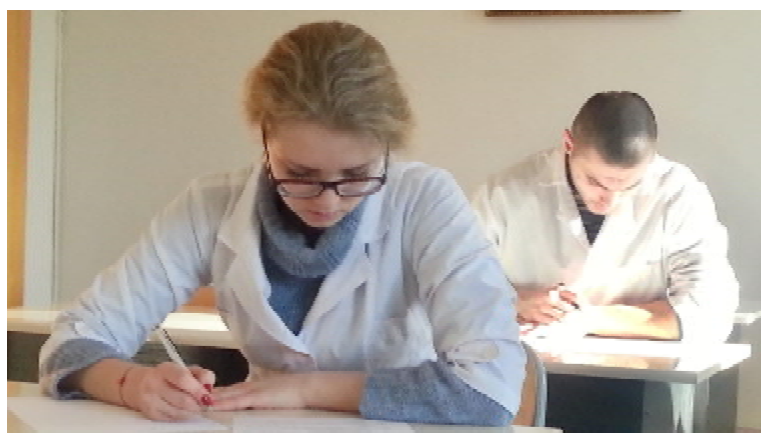
Олімпіада

ПЕРШІ КРОКИ НАЗУСТРІЧ МРІЇ

Відомо, що все у житті починається з малого. Так і у навчанні. Навчальну та наукову роботу зі студентами проводять, починаючи з перших років їх навчання у вищому навчальному закладі задля реалізації їх інтелектуального потенціалу, підвищення творчої ініціативи студентської молоді. Вона сприяє удосконаленню професійної підготовки, виявленню найбільш обдарованих і талановитих студентів.

Для участі в I етапі Всеукраїнської олімпіади з патологічної фізіології були запрошені всі бажаючі студенти. Особливу увагу приділили студентам, які показали найкращі знання у I семестрі 2013-2014 навчального року з цієї дисципліни за результатами семестрового тестового іспиту та мали високий середній бал поточної успішності. Підготовку до олімпіади проводили всі викладачі кафедри у години відпрацювань, консультацій та самостійної роботи студентів.

Для проведення олімпіади були заздалегідь підготовлені завдання та визначені умови оцінювання, затверджені на методичному засіданні кафедри. Завдання містили теоретичні питання, тестові завдання множинного вибору типу «Крок-1», також пропонувалося виконати практичну роботу. Переможці першого етапу олімпіади визначилися за вищою сумою балів.

Завідувач кафедри патологічної фізіології привітав учасників олімпіади. Наголосив, що патологічна фізіологія є фундаментальною дисципліною серед теоретичних наук. Вона є важливою ланкою у базовій медичній освіті, адже створює теоретичні основи для опанування клінічних дисциплін, що передбачає набуття глибинних знань з етіології, патогенезу захворювань, вміння використати ці знання у процесі подальшого навчання та у професійній діяльності, розвиває фахові здібності студентів до клінічного мислення. На кафедрі багато уваги приділяли й приділяють підготовці науковців, починаючи зі студентських років. Активно працює студентський науковий гурток ще з часів

заснування кафедри. Цікаво простежити за долею колишніх гуртківців. Професор І.С. Чекман став фармакологом, членом-кореспондентом НАМН України і членом-кореспондентом НАН України, тривалий час очолює кафедру фармакології Національного медичного університету (м. Київ), керував НДІ фармакології та токсикології. Проф. В.І. Цимбалюк – дійсний член НАМН України, завідувач кафедри нейрохірургії Національного медичного університету ім. О.О. Богомольця, заступник директора з наукової роботи Інституту нейрохірургії, керівник клініки відновної нейрохірургії (м. Київ). Проф. В.С. Пікалюк – завідувач кафедри нормального анатомії людини Кримського державного медичного універси-

тету імені С.І. Георгіївського, Ю.С. Шугалей – заступник головного лікаря наркодиспансеру (м. Тернопіль), І.Л. Попович – ст. науковий співробітник Інституту фізіології ім. О.О. Богомольця, працює в лабораторії бальнеології (м. Трускавець).

Проте переважній більшості колишніх гуртківців була надана можливість продовжити трудову діяльність у рідному університеті. Професор І.Р. Мисула завідує кафедрою медичної реабілітації та спортивної медицини, перший проректор ТДМУ. Професор С.Н. Вадзюк – завідувач кафедри нормального фізіології, а професор І.М. Дейкало – кафедри загальної хірургії, професор О.В. Денефіль – кафедри іноземних мов з медичною термінологією, професор А.М. Пришляк – кафедри українознавства ТДМУ. Б.Г. Бугай – доцент кафедри пропедевтики внутрішньої медицини та фтизіатрії, Р.В. Свистун – доцент кафедри хірургії ННІ післядипломної освіти, Т.В. Дацко – доцент кафедри патологічної анатомії, Л.М. Сас – к.мед.н., асистент кафедри неврології і психіатрії, наркології та медичної психології. І це ще не повний перелік здобутків колишніх членів студентського наукового гуртка на кафедрі патологічної фізіології.

Досвід, навички й знання, надбані у студентські роки, стали основою для народження нового покоління науковців-патофізіологів. Більшість співробітників кафедри патологічної фізіології ТДМУ починали свій професійний шлях з гуртка. Так, асистенти

кафедри С.М. Чарнош, В.Є. Пелих у студентські роки активно працювали у гуртку на кафедрі патологічної фізіології, згодом успішно захистили кандидатські дисертації. Нині колишні гуртківці самі керують студентськими науковими дослідженнями, передаючи їм багатий власний досвід. Студентська олімпіада є необхідним кроком, який приведе обдарованих студентів у подальшу наукову діяльність.

Відтак почалася напружена робота, під час якої кожен учасник показав ґрунтовні знання з предмету, відповідаючи на запропоновані запитання. Олімпіада завершилася врученням сертифікатів кожному учаснику. Переможці отримали грамоти. Перше місце здобула Мар'яна Павлюк, друге – Олег Покотило та Іван Кудриль, третіми стали Христина Мукошій та Максим Фролов. Усі переможці є кандидатами на участь у другому етапі Всеукраїнської олімпіади з патологічної фізіології.

Активна робота зі студентами, зокрема, залучення найбільш обдарованих до участі у предметних олімпіадах сприяє удосконаленню професійної підготовки майбутніх працівників системи охорони здоров'я, підвищенню її інтелектуального потенціалу, всебічного розвитку творчої ініціативи студентської молоді.

**Юрій БОНДАРЕНКО,
професор,
Наталія ПОТІХА,
доцент,
Руслан УСИНСЬКИЙ,
асистент**

ЗАХВОРЮВАННЯ

ЗУПИНИМО ТУБЕРКУЛЬОЗ РАЗОМ!

Туберкульоз супроводжує людство з давніх-давен. Ще у залишках кісток древніх людей знаходили сліди туберкульозного ураження. Кожні чотири секунди житель Землі захворіє на туберкульоз, а кожні 10 секунд від цієї хвороби помирає одна людина. Згідно з даними ВООЗ мікобактерією туберкульозу (МБТ) інфіковано третину населення Землі, щороку реєструють 9 мільйонів хворих на туберкульоз, у т.ч. 700 тисяч випадків серед людей з ВІЛ/СНІДом і 500 тисяч випадків мультирезистентного туберкульозу. Загальна кількість людей у світі, які потерпають від туберкульозу, становить 50-60 мільйонів і це дорівнює площі Франції. Помирає від цієї хвороби майже 2 мільйони осіб.

В Україні ж туберкульоз став епідемією ще 1995 року. Щороку в нашій країні реєструють майже 40 тисяч нових випадків туберкульозу, а помирає від цієї недуги понад 10 тисяч хворих. Загалом кожної години чотири українці захворіють на туберкульоз і щогодини одна людина помирає від цієї небезпечної хвороби. Якщо туберкульоз не стане пріоритетом у боротьбі з інфекціями, то його не вдасться побороти.

Було проведено анкетування серед молодих людей і з'ясувалося, що третина з них нічого не чули про туберкульоз; ще третина щось чула про це захворювання, але не могли сказати, що це таке. Тобто дві третини опитаних взагалі не були обізнані, а лише 30 % мали слабкі знання щодо туберкульозу.

Тому студенти нашого університету запропонували й провели акцію ознайомлення старшокласників восьмих шкіл нашого міста з причинами захворювання на туберкульоз, симптомами цієї недуги, основними методами виявлення та підтвердження діагнозу, а також методами профілактики. У цій акції якнайактивнішу участь взяли гуртківці — студенти 4-го курсу: Довгань Ганна, Прокоп'юк Анжела (школа № 17), Скоропляс Валерій, Мусієнко Володимир (№ 8), Дереворіз Ірина, Кушнір Надія (№ 13), 5-го курсу: Жегестовська Діана, Палихата Мар'яна (№ 19), 6-го курсу: Мазур Іванна (№ 24), викладачі кафедри пропедевтики внутрішньої медицини та фтизіатрії: проф. Гришук Л.А. (№ 10), проф. Корнага С.І. (№ 15, 17), доц. Кравченко Н.С. (№ 5). Вони розповіли учням, що туберкульоз вже давно перестав бути хворобою бідності, алкоголіків і безхатченків. Від цього захворювання не застрахована людина будь-якого віку, статі та соціального становища. Туберкульоз не має «адреси», «посади», не має «паспорта» й однаково небезпечний для всіх. Високий темп життя, інформаційний пресинг, постійний «брак часу», нерегулярне та незбалансоване харчування — це все стресові моменти, які призводять до зниження захисних сил організму й сприяють розвитку захворювання, яке безпосередньо залежить від способу життя населення, якості харчування.

Туберкульоз — інфекційне захворювання. Найчастіше зараження

відбувається повітряно-краплинним, повітряно-пиловим шляхом, рідше — харчовим, контактним. МБТ можуть виділятися під час розмови, чхання, кашлю з мокротинням, слиною. Зараження може відбуватися під час безпосереднього контакту з хворим і опосередковано (через забруднені предмети вжитку — книги, рушники, посуд, продукти, особливо молочні). За добу хворий з легеневою формою туберкульозу виділяє 15-20 млн. МБТ. Одна хвора особа може інфікувати протягом року 10-15 людей. Не кожен негайно захворіє, з 100 осіб, заражених МБТ, захворіє лише 5-7, останні спокійно співіснують з нею, їх імунна система протягом тривалого часу тримає МБТ під контролем. Проте, у разі ослаблення захисних сил організму, мікобактерія туберкульозу, що дремає, може почати розмножуватися і викликати хворобу. Це як міна сповільненої дії.

Збудник туберкульозу чекає на нас повсюди — на ринках, у крамницях, у громадському транспорті, словом, скрізь, де є масове скупчення людей. МБТ стійкі до впливу навколишнього середовища: у ґрунті зберігаються 1-2 роки, у вуличному пилу — до 10 діб, річковій воді — до 5 місяців, в умовах кімнатної температури (темному місці) залишаються життєздатними до 4 місяців, на одязі, предметах — до декількох місяців. Бактерії туберкульозу тривалий час виживають у харчових продуктах: у маслі в умовах холодильника — до 30 діб, у замороженому м'ясі зберігаються до

1 року. Соління і вудження, по суті, не знешкоджують бактерії туберкульозу. Ультрафіолетове проміння вбиває бактерії туберкульозу через 2-3 хвилини, кип'ятіння — протягом декількох хвилин.

Найбільшу вірогідність захворіти має людина, в якій під час «зустрічі» з туберкульозною паличкою або в подальшому знижений, слабкий імунітет. Туберкульоз часто ховається під маскою ГРЗ або грипу, який довго не проходить. Під час розвитку хвороби проявляються симптоми інтоксикації: зниження апетиту, загальна слабкість, підвищена пітливість, температура тіла піднімається до 37,2-38,0 °С. З'являється кашель, на який хворий спершу не звертає уваги, пов'язуючи його з курінням чи застудою. Як правило, описані симптоми проявляються на тлі задовільного самопочуття й збереження працездатності. Тому важливо не нехтувати загальним правилом: коли кашель триває понад 2-3 тижні — обов'язковим є мікроскопічне дослідження мокротиння, проведення проби Манту (дітям) та флюорографічне (чи рентгенологічне) обстеження.

Маємо допомогти суспільству зламати негативний стереотип зламання до цієї небезпечної недуги. У цьому допомагатимуть і приклади відомих людей, вражених туберкульозом, талановитих, соціально активних, надзвичайно енергійних і працездатних. Серед них були: письменники Леся Українка, Михайло Коцюбинський, Степан Руданський, Максим Горький,

Джордж Байрон, Шолом-Алейхем, Ілля Ільф, Олександр Грін, Віссаріон Белінський, Микола Добролюбов, Борис Грінченко, Федір Достоєвський, Антон Чехов, Роберт Стівенсон, Семен Надсон, Олексій Кольцов, Іван Нікітін, Шандор Петефі, Енн Бронте, Андре Жид, Анна Ахматова, Алан Сіллаітоу, Франц Кафка, Олександр Беляєв, Дмитро Мамін-Сибіряк, Альберто Моравія, Фрідріх Шулер, Олександр Купрін, Василь Гроссман; композитори і музиканти Фредерік Шопен, Нікола Погоднін, Йозеф Гайдн, Карл фон Вебер, Ігор Стравінський, Олександр Варламов; актори Марія Заньковецька, Вів'єн Лі, Сара Бернар; філософи Бенедикт Спіноза, Альберт Камю; художник Ісаак Левітан, вчений Володимир Вернадський та багато інших. Ці видатні особистості, які страждали від туберкульозу, зробили неоціненний внесок у скарбницю світової культури та розвиток сучасної цивілізації.

Кожній людині необхідно дотримуватися здорового способу життя, правил праці та відпочинку, санітарно-гігієнічних умов, не зловживати алкоголем, курінням. У приміщенні має бути свіже чисте повітря. Їжа повинна бути збалансована. Варто також уникати стресових, конфліктних ситуацій. Туберкульоз виліковний!

Іванна МАЗУР,
студентка медичного факультету, староста фтизіатричного гуртка,
Світлана КОРНАГА,
професор кафедри пропедевтики внутрішньої медицини та фтизіатрії,
керівник гуртка

ТЕМА

НЕ ЗАБУВАЙТЕ ПРО РОМАНТИКУ В ПЕНСІЙНОМУ ВІЦІ

За останні 100 років в економічно розвинених країнах світу середня тривалість життя людей зросла з 40 до 80 років. Так, у Німеччині 2012 року вона становила 81 рік, в Японії — 83 роки. При цьому в цих країнах жінки живуть на 2-4 роки довше, від чоловіків, що з біологічного сенсу життя цілком виправдано. Згідно з прогнозами найближчими роками в суспільстві збільшуватиметься кількість людей похилого (після 60 років) і старшого віку (після 75 років). Отже, проблема їх пенсійного забезпечення та збереження здоров'я стане дедалі актуальнішою.

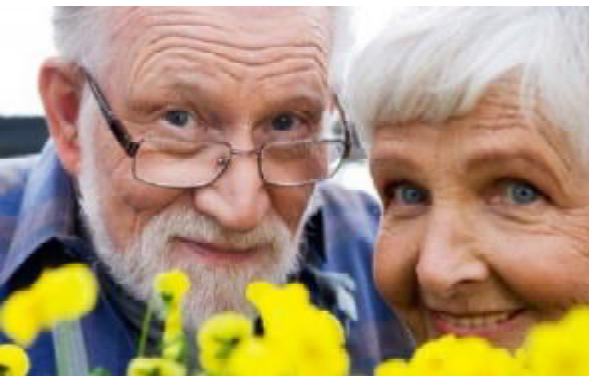
В Україні демографічна ситуація й надалі залишається несприятливою. З 1993 року чисельність населення скоротилася з 52,244 мільйонів жителів до 45,462 мільйонів. За даними Держстату України, на 1 січня 2013 року частка осіб пенсійного віку становила 9,702 мільйони осіб, що складає 21,4 % населення. Очікувана середня тривалість життя — 71 рік, чоловіків — 66,1 років, жінок — 76 років. В українських чоловіків середня тривалість життя коротша на 10 років, ніж у жінок. Інформація для роздумів. Крім того, для отримання більш достовірних даних потрібно провести перепис населення, який не проводили в країні вже понад 10 років.

Щодо довгожителів, то в Україні проживає 1715 людей, які старші 100 років. У цьому питанні маємо і рекорд. В Івано-Франківській області проживає найстаріша жінка світу Катерина Козак, якій виповнилося 117 років. За своє життя вона не зверталася за допомогою до лікаря, не пила ліків і не була в лікарні. Очевидно, ці дані про довголіття свідчать, що в українців є генетичні механізми продовжити середню тривалість життя. Для цього треба задуматися над способом життя, який ведемо. На 50-60 % здоров'я залежать від способу життя конкретної особи.

Зовнішні ознаки старіння організму: зморшки, суха й дрябла шкіра, пігментні плями та бородавки на тілі; втрата пружності шкіри і м'язів. Більшість осіб має пригнічений настрій (вікова депресія), зміни з боку суглобів і грудної клітки.

Особливості патології людей похилого та старечого віку полягають у тому, що в них одночасно діагностують 4-11 хвороб при обстеженні. До 80 % захворювань цього віку — це хронічні дегенеративні невиліковні хвороби, при цьому до 75 % вмирає від серцево-судинних хвороб. 2011 року в Україні померло 440 тисяч мешканців, що становило 66,3 % у загальній структурі

смертності. За останні 30 років в економічно розвинених країнах суттєво знизилася смертність від серцево-судинних хвороб. На жаль, цим не може похвалитися Україна. В похилому віці також частіше діагностують невиліковні варіанти злоякісних пухлин. Чимало осіб пен-

сійного віку живуть десятки років з такими хворобами, як артеріальна гіпертензія, атеросклероз, ІХС при застосуванні сучасних методів лікування, боротьбі з факторами ризику, відмові від тютюнопаління, нормалізації маси тіла, підвищенні фізичної активності.

Соціальний та фінансовий статус наших пенсіонерів порівняно з працюючими особами молодого й середнього віку непоганий. Це стосується працюючих пенсіонерів, які продовжують трудитися й водночас

отримують пенсію. Назріла гостра необхідність підвищення пенсійного віку.

Якщо оцінювати зовнішній вигляд наших і західноєвропейських пенсіонерів, то останні виглядають більш молодими, вони підтягнутіші, менше осіб з ожирінням, стежать за своєю вагою. Допомагають у збереженні здоров'я та молоджавого вигляду — відмова від тютюнопаління, погдний настрій, достатній сон, а не лише матеріальний статус.

Щодо омолодження з допомогою гормонів, то тут багато невідомого.

В Західній Європі, починаючи з 45-50 років, чимало жінок вживають гормони (естрогени, прогестерон). Такі жінки виглядають молодшими, але чи варто це робити? Тривалий прийом статевих гормонів провокує появу злоякісних пухлин. Не отримано достовірних даних про користь прийому статевих гормонів чоловіками у віці за 40 років.

Більш важливе значення в збереженні здоров'я — це правильне застосування продуктів харчування. Вони мають бути свіжими, побільше овочів і фруктів, тваринний жир частіше замінювати на рослинний натуральний (олії). 3-за столу вставати не з відчуттям ситості, а легкого голоду. Саме цих положень більше дотримуються в західноєвропейських країнах.

Здоров'я, як соціальна категорія, тісно пов'язана з умовами прожи-

вання та типом діяльності. Особи з вищою освітою, які до того ж займаються тривалою розумовою діяльністю, повільніше старіють і довше живуть. Пенсіонер має більше перебувати на свіжому повітрі, робити щоденні прогулянки по 3-5 км, займатися гімнастичними вправами. Щодо чоловіків, то без роботи вони старіють на два роки швидше. Дослідження фінських медиків на тисячах чоловіків згідно з багаторічними спостереженнями довели це за скороченням довжини тельмераз на хромосомах. Це стосується лише чоловіків, а не жінок.

Сповільнює прогресування старіння сімейне життя в злагоді, вмінна спокійно реагувати на стреси й невдачі, не піддаватися впливу чужих думок, емоцій, телепередач. До життя стимулюють діти, внуки, улюблена праця. Треба вміти отримувати задоволення від дрібниць, спілкування. Добрий настрій сприяє довголіттю.

Не треба забувати про романтику в пенсійному віці. Це стосується передусім жінок у віці за 50 років. В Україні в цьому віці жінок на 3,5 мільйона більше, ніж чоловіків. Якби чоловіки вели більш здоровий спосіб життя і менше було б нещасних випадків, то ця ситуація не була б такою гострою. В цьому віці потрібні теплі слова, позитивні емоції, пригортання, поцілунки. На жаль, наші пенсіонери рідко займаються турпоходами, гімнастичними вправами, відвідуванням ресторанів і суспільних заходів.

Борис РУДИК,
професор ТДМУ

МУЗЕЙ ІСТОРІЇ УНІВЕРСИТЕТУ

(Продовження. Поч. у №5)

Університет є співзасновником і видавцем 12 наукових журналів, 10 з яких визнані ДАК України. Примірники їх можна побачити в музеї.

Одним з напрямків вдосконалення навчального процесу було створення навчальних мультимедійних компакт-дисків, яких виставили вже майже 300. На них розміщено електронні підручники, навчальні відеофільми, контрольні програми – всього понад 32000 найменувань. У вітрині виставлено, зокрема, компакт-диски «Лапароскопічна хірургія жовчних шляхів», «Практична гінекологія», «Акушерський фантом».

Інтенсивно та плідно працювали винахідники. В одній з вітрин – вироби проф. Бігуняка В.В., організатора і керівника ТОВ «Інститут біомедичних технологій»: «Ксенотрансплантат із

шкіри свині ліофілізований», «Кератоксеноімплантат», «Силіконова пластина». Їх ефективність підтверджує «Свідоцтво про державну реєстрацію». На фотографії – Президент України Кучма Л.Д. вручає диплом лауреата Державної премії України в галузі науки і техніки проф. Бігуняка В.В. «за розробку та впровадження нових методів діагностики і раннього хірургічного лікування глибоких опіків та їх наслідків».

Тут же копія патенту на винахід і натурний препарат біологічно активної добавки – ентеросорбента «Фібробласт», створеного під керівництвом проф. Я.І. Гонського; копія патенту й фотографія оригінального електродерматома конструкції доц. А.О. Ковальчука; фотографії трьох апаратів, створених під керівництвом заслуженого винахідника України

доц. В.В. Дем'яненка: фотофізичний активатор адсорбентних дрібнодисперсних засобів, апарат «Еуфок» для екстракорпорального ультрафіолетового опромінення крові та інших трансфузійних рідин; апарат «Амфора» для лікування ран і гнійно-некротичних процесів; посвідчення про нагородження заслуженого винахідника України доцента О.С. Луцука бронзовою медаллю виставки досягнень народного господарства СРСР.

Окремі вітрини відведено структурним підрозділам університету – навчально-науковим інститутам теоретичних кафедр, навчально-науковому інституту медсестринства, навчально-науковому інституту післядипломної освіти, фармацевтичному й стоматологічному факультетам та факультету іноземних студентів.

2005 року в складі медичного факультету створено чотири навчально-наукові інститути – морфології, медико-біологічних проблем, фармакології, гігієни, медичної біохімії ім. М.П. Скакуна, моделювання та аналізу патологічних процесів. Про їхню діяльність розповідають численні фотоматеріали.

Документи про перший в Україні навчально-науковий інститут медсестринства – це копія наказу про його організацію (2005 р.), матеріали наради-семінару «Розвиток міжнародного співробітництва в медсестринській освіті та його вплив на покращення підготовки медичних сестер в Україні», яка відбулася в конгрес-центрі НОК «Червона калина».

В інституті медсестринства вперше введено дистанційну форму навчання за спеціальностями «сестринська справа-бакалавр» і «сестринська справа-магістр». Нині за цією формою навчання здобувають освіту понад 300 іноземних громадян (переважно із США) та майже 200 українських громадян. На світликах – прийом комплексного державного іспиту у медсестер-бакалаврів дистанційної форми навчання викладачами Тернопільського медичного університету (Нью-Йорк, США, 2011 рік), а також фото перших випускників бакалаврату із США, які навчалися за дистанційною програмою.

Історія навчально-наукового інституту післядипломної освіти, який відкрито 1979 року як факультет, відображена у фотографіях, історичному нарисі, виданому до його 25-річчя, матеріалах науково-практичної конференції «Актуальні питання медицини», присвяченої 30-річному ювілею.

Фармацевтичний факультет було відкрито 2000 року. Його представляють монографії Марчишин С.М. і Сушко Н.О. «Лікарські рослини Тернопільщини», Соколової Л.В. і співавт. «Теорія та практика сублімаційного сушіння», фотографія ботанічного саду лікарських рослин на території НОК «Червона калина», копії патентів на винаходи, альбом першого випуску факультету (2005 р.).

Стоматологічний факультет було відкрито 2004 року. Створено лікувально-діагностичний центр із стоматологічною поліклінікою, оснащеною сучасним обладнанням, а в його складі відкрито Центр дентальної імплантації – перший в Україні на базі навчального закладу. Факультет представлено фотоматеріалами, копіями патентів, монографіями Черкашина С.І. «Хвороби щелепно-лицевої ділянки» і Гасюка П.А з співавт. «Альбом із пропедевтики ортопедичної стоматології», навчальними посібниками «Пропедевтика дитячої терапевтичної стоматології» і «Алгоритми виконання практичних навичок».

З 1997 року університет про-

водить підготовку іноземних громадян. У 2004 року було сформовано окремий деканат, а 2006 року – факультет іноземних студентів. 2009 року було зорганізовано 5 профільних кафедр з викладанням навчальних дисциплін англійською мовою. Тепер в університеті здобувають вищу медичну освіту понад 1500 студентів з 62 країн, понад 90 % яких навчаються англійською мовою. З 2000 року функціонує підготовче відділення для іноземних громадян. В експозиції – фотографії про навчання, відпочинок, побутові умови та перший випуск медсестер-бакалаврів.

З 2011 року розпочалося навчання за спеціальністю «медико-профілактична справа», з 2013 року – за спеціальностями «біологія» та «здоров'я людини».

Університет встановив тісні творчі зв'язки з багатьма зарубіжними закладами. За організацію міжнародної діяльності й успішне налагодження контактів з європейськими та американськими медичними закладами й сприяння європейській та євроатлантичній інтеграції України у вересні 2006 року Тернопільський медуніверситет було нагороджено дипломом Міжнародної академії рейтингових технологій та соціології «Золота фортуна». Номінаційний комітет Європейської бізнес-асамблеї (Оксфорд, Велика Британія) та вчена рада Міжнародного університету м. Відня (Австрія) удостоїли Тернопільський медуніверситет міжнародної нагороди «Європейська якість», яка була вручена 22 вересня 2008 року в Барселоні (Іспанія) в рамках міжнародної зустрічі лідерів науки та культури «Euro Education-2008».

На фотографіях – підписання угоди про співробітництво з Вроцлавським медичним університетом і вручення срібної медалі «Здоров'я, охоронець, захисник» ректорові Тернопільського медичного університету, членові-кореспонденту НАМН України, проф. Ковальчуку Л.Я., зустріч з делегацією в'єтнамської провінції Донг Най, а також з містером Біллом Колеманом і ректором університету Південної Кароліни Апстейт доктором Джоном Стоквеллом.

У Києві відбулася презентація книги «Найкращі заклади медичної освіти України», в якій Тернопільський медуніверситет названо одним з флагманів впровадження новітніх технологій у навчальний процес. Університет отримав пам'ятку відзнаку «Медичний олімп», а ректор, чл.-кор. НАМН України, проф. Ковальчук Л.Я. нагороджений дипломом «За значний внесок у розвиток медичної освіти України».

**Анатолій ПАЛАМАРЧУК,
Василь ФАЙФУРА,
Юрій БОНДАРЕНКО**

(Закінчення в наступному номері)

З музейної експозиції

БОЛИТЬ ХРЕБЕТ? ПОЧИНАЙТЕ З ХОДЬБИ

(Закінчення. Поч. у №5)

Інші вертебрологи теж вважають, що ходьба позитивно впливає на остеохондроз (це дегенеративно-дистрофічне ураження міжхребцевих дисків не запального характеру), важливо лише не допустити надмірних навантажень. При остеохондрозі диски стають тоншими, відповідно зменшується відстань між хребцями та м'язово-зв'язковий корсет ослаблюється, тоді хребці починають ледь зрушуватися у боки відносно вісі хребта, але цього стає достатньо для виникнення болю при стискуванні задніх корінців (лат. *radix dorsalis*), звідси їх запалення називають радикулітом. Через пошкодження хрящової тканини почати утворюється кила диска, що може спричинити дуже сильний біль і навіть призвести до інвалідизації. До патології дисків призводять кілька причин: старіння організму, надмірна маса тіла, фізичні перевантаження, високий зріст, перебування тривалий час в одному положенні, через що хребет не рухається тощо. Впливає негативно на них також і несприятлива екологія. Адже кровопостачання міжхребцевих дисків відбувається за рахунок навколишніх тканин, а звідти надходять не лише поживні речовини, а й усе, що ми їмо та вдихаємо. Якщо м'язово-зв'язковий корсет хребта сильний, то він набагато полегшує біль у спині. Фахівці знають, що навколохребцеві глибокі та довгі м'язи спини не можна зміцнити без вірогідних ускладнень ніякими іншими видами тренувань, окрім ходьби.

Фізичне навантаження є фізіологічно важливим елементом нормальної життєдіяльності людини, воно впливає на кістково-суглобовий апарат, дихання, обмін речовин, рівновагу функціонування ендокринної системи, а також на діяльність нервової та інших систем організму. Відповідний рівень рухової активності потрібний для гармонійного анатомічного і функціонального формування організму, підвищення опірності людини до несприятливих умов навколишнього середовища та до хвороботворних чинників. Важливим для повноцінного відновлення сил є сам відпочинок. Активний — пов'язаний зі спортивними іграми, прогулянками, танцями і т.д. Пасивний — обмежується релаксацією (відвідини сауни, масажного кабінету, кав'ярні і т.д.) та культурними розвагами (відвідини театрів і музеїв або домашній перегляд фільмів). Люди, яким доводиться протягом робочого дня займатися переважно фізичною працею, більшу частину часу повинні відпочивати пасивно. І навпаки, особам, зайнятих головним чином інтелектуальною працею, для відновлення сил і зміцнення здоров'я варто більше вільного часу присвячувати активному відпочинку. До цієї категорії, зокрема, належать, по суті, всі викладачі та студенти нашого уні-

верситету, а також працівники адміністративних та інших функціональних підрозділів.

Якщо нарешті вирішили зайнятися собою та зміцнити свій організм дозованим фізичним навантаженням, то варто почати з ходьби — це найбільш простий та природний спосіб оздоровлення. Ходьба — найлегша й безпечна для всіх вправа. Для ходьби не потрібно спеціального обладнання, спеціально відведеного часу й місця. Можна ходити одному або з другом, будь-якої погоди, у будь-який час й у будь-якому місці. Наприкінці минулого століття вранці можна було побачити, що люди, які гуляли або бігали, часто брали із собою секундомір і плеєр. Зараз біг і ходьба теж досить поширені, але секундомір замінив крокомір, а плеєр — CD-плеєр. Можна, наприклад, під час прогулянки слухати приємну музику або вчити іноземну мову.

Ходьба, як вид активного руху, здатна гармонійно навантажити мускулатуру, поліпшити циркуляцію крові та активувати роботу всіх систем організму. Необтяжлива прогулянка на свіжому повітрі прояснить думки, заспокоїть нервову систему, зарядить позитивними емоціями. Якщо після бігу будете, особливо з незвички, відчувати себе «вичавленим лимоном»,

то ходьба зарядить вас енергією й додасть тону. Крім того, під час бігу відбувається сильне силове навантаження на м'язи спини, вони вимагають потужного кровопостачання для себе, а тому живлення міжхребцевих дисків стає недостатнім. Також під час бігу ви інтенсивно переміщуєте ноги й виникає момент, коли обидві ноги одночасно «відірвані» від землі, після чого всією вагою ви приземляєтеся на одну ногу. При кожному такому приземленні хребет відчуває сильне навантаження й тривалі заняття бігом найчастіше призводять до відсутніх травм, особливо якщо у вас зайва вага. У молодому віці, коли міжхребцеві диски ще дегенеративно не змінені, такі навантаження організм переносить без видимих ознак травматизації, але з віком починаються зміни і міжхребцеві диски можуть навіть фрагментуватися, а на тілах хребців виростають так звані посттравматичні шипи. Біг — це досить потужне випробування для організму: навантаження отримують легені та серце, суглоби й хребет. При ходьбі хребет не має такого навантаження як під час бігу, адже ноги завжди контактують із землею, що дозволяє уникнути важкого приземлення. Таким чином, навіть молодим людям варто віддавати перевагу швидкій ходьбі.

Учені з національної лабораторії Лоуренса Берклі в Каліфорнії з'ясували, що ходьба не менше корисна для здоров'я, ніж біг. За весь період спостережень в обох варіантах спостерігалось однакове скорочення кількості таких випадків, як розвиток гіпертонії та серцевих захворювань, підвищення рівня холестерину й виникнення діабету.

Зараз умови роботи у будь-якому закладі, установі чи підприємстві дозволяють кожній людині за бажанням здійснювати велику пішохідну прогулянку протягом дня: до роботи (навчання), відразу після неї, увечері після вечері або безпосередньо перед сном.

Маршрут краще вибирати мальовничий: це може бути найближчий парк або доріжка навколо водоймища чи вздовж річки.

Водночас бажано, щоб він проходив подалі від автотраси.

Звичайно, тривала ходьба (5 і навіть 10 кілометрів) доступна зразу не кожній людині, потрібне певне поступове тренування. Для людей середнього та старшого віку можна починати таку прогулянку з 10-15 хвилин. Треба йти неквапливим кроком, старатися рівномірно й глибоко дихати носом. Після прогулянки не повинно бути відчуття втоми, млявості, розбитості. Через 2-3 дні можна збільшити час ходьби ще на 5 хвилин, а через тиждень — ще на 5 хвилин. Так ви вже будете ходити 20-25 хвилин. Тепер темп ходьби трохи можна пришвидшити. Дихайте так само глибоко, збільшуйте амплітуду руху рук. Ходьба стане енергійнішою. Ходіть місяць або навіть два в такому темпі, а потім додайте ще 5 хвилин і через тиждень ще п'ять. Вийде 30-35 хвилин. Цього на перших порах цілком достатньо, відстань буде складати 2-3 км на день, однак ви повинні прагнути довести її до 5 км, або, як кажуть японці, до 10 тисяч кроків. Поступово, для малотренованих, лише через два місяці, можна додати ще 10-15 хвилин. Потім можна протягом цілого року не збільшувати навантаження, проходячи по 40-45 хвилин. Це вже хороша й дуже корисна прогулянка. Якщо ви чимось перехворіли, то

почніть знову з 10 хвилин і поступово, але дещо швидше, ніж спочатку, набирайте кілометраж. Під час ходьби треба стежити за поставою, рухатися вільно.

Для людей молодих і середнього та старшого віку без явних захворювань ходьба має проходити у спортивно-тренувальному темпі. Тобто треба починати прогулянку у повільному темпі, а відтак переходити на більш швидкий. Відомий український пієніст Р.Ф. Габович, який після перебування у фашистському концтаборі та наступних поневірянь прожив 92 роки, рекомендував ходити по чергово й повільно — 80-90 кроків за хвилину, то швидко — 130-140 кроків за хвилину. Для вибору тривалості руху у швидкому темпі є два способи контролю стану організму під час ходьби: перший — за частотою пульсу, він не повинен сягати більше 50% від вашої норми; другий — за частотою дихання, щойно дихання збивається зі спокійного ритму, треба переходити на повільніший темп. Він вважав, що тренувана людина повинна у будній день долати у такому по черговому змінному темпі руху 8-10 км, а у вихідні — 10-15 км. Непідготовленому «ходоку» бажано виконувати свою денну норму в кілька разів.

Але навіть лише 30 хвилин ходьби щодня уже допоможуть вам: набратися сил для роботи й відпочинку, тобто відновити працездатність та зняти стрес, прояснити думки і допомогти позбутися депресії та тривожності, запобігти ураженню коронарних судин серця та суттєво допомогти лікуванню підвищеного артеріального тиску, природним способом регулювати рівень цукру в крові, підтримувати на нормальному рівні масу тіла, зміцнити м'язи, запобігти розвитку остеопорозу (вимивання кальцію та стоншуванню і підвищенню крихкості кісток). Ви будете краще засинати й спати. Якщо спітніли, то це лише ознака ефективності ходьби й процес додаткового очищення організму від шлаків. Але не варто переохолоджуватися. Оптимальнішим терміном для ходьби є година-півтори на день, що значно покращить вашу фізичну форму й якість життя.

Однак, щоб побачити результат від ходьби, недостатньо разової прогулянки. Цим приємним навантаженням треба займатися регулярно та добре пам'ятати, що головне — це постійність. Не можна ухилитися під різними слушними приводами від цього чудового, корисного засобу активного відпочинку — пішохідної прогулянки. Погана погода не повинна вас зупиняти, просто треба вибирати легші маршрути, можна дещо скоротити їх порівняно зі звич-

ними. Щоб під час ходьби вам було комфортно й ніщо не відволікало, носіть відповідний одяг і взуття. Одягатися треба відповідно до погоди, пам'ятаючи про таке поєднання — легко, тепло й зручно. Взуття теж має бути достатньо легким і не тісним, відповідати погоді. Жінки повинні ходити на невисоких підборах. Туфлі з високими підборами неправильно перерозподіляють масу тіла на передню частину стопи та створюють умови для травматизації ніг при потраплянні підборів у навіть незначну ямку, тому їх бажано носити у сумочці (залишати на робочому місці) та взувати на роботу, яка не вимагає тривалого ходіння або стояння. Не рекомендується, особливо літнім людям, ходити у кедах і гумових тапочках — стопа у них швидше втомлюється й сплющується. Зараз є багато різних типів кросівок, серед яких можна вибрати потрібні й за зручностію, й за вартістю.

Якщо ж через певні причини пішохідні прогулянки здійснювати немає можливості, то для підтримання здоров'я варто ходити за допомогою тренажера «бігової доріжки» або «іздити» на велотренажері. Добре впливає на стан хребта й плавання, але це вимагає визначеного часу, негативно діє на організм хлор, яким знезаражується вода у басейні, є й інші несприятливі чинники, крім того, потрібні також фінансові витрати.

Добрим доповненням для усунення болю в хребті є щоденне виконання 15-20-хвилинного (краще зранку) комплексу зміцнюючих гімнастичних вправ. Добре розвантажують хребет махові рухи тілом на брусах, які можна робити до роботи та після неї (для безпечності доцільніше їх робити на дитячих брусах, це дві паралельно закопані у землю П-подібні труби).

Китайський філософ Конфуцій казав: «Спочатку людина втрачає здоров'я, щоб заробити гроші, а потім витрачає гроші, щоб підтримати залишки здоров'я», то чим швидше почнете дбати про зміцнення й збереження здоров'я, тим більше матимете шансів прожити активно відпущений долею термін життя й не витрачати на його підтримку зароблені гроші. Треба збагнути: життя жорстоко мудре, або треба перебороти лінощі й щодня ходити, інакше навколо вас «ходитимуть» кардіологи, ендокринологи, невропатологи, вертебрологи, нейрохірурги та й інші лікарі, а також працівники фармації, які за ваші чималі гроші зможуть лише тимчасово підтримувати залишки здоров'я, не усунувши причини хвороб. Тож зміцнити й зберегти його під силу лише вам самим! Ходіть на здоров'я!

Костянтин ПАШКО,
доцент кафедри загальної гігієни та екології,
Олександр БАДРАХ,
лікар вищої категорії

ЗЛОЧИНИ МОСКОВСЬКОГО ІМПЕРІАЛІЗМУ В РУСИ-УКРАЇНІ

(Продовження. Поч. у №5)

1686 р. Скасування автономії Української Православної Церкви внаслідок підкупу московитами Константинопольського патріарха (120 собориних шукрок та 200 золотих монет) і встановлення московського контролю не тільки над релігією, але й освітою та культурою Руси-України.

1687 р. За коломацькими статтями Москва зобов'язувала гетьмана дбати про збільшення шлюбів між московитами й українцями.

1689 р. Заборонено Київській лаврі друкувати книги без дозволу Патріарха.

1690 р. Собор Московської православної церкви осудив «Киевские новыя книги» С. Полоцького, П. Могили, К. Ставровецкого та ін., наклавши на них «проклятво і анафему», «оберігаючи» свій народ московський «от ереси», що її «киевские новые книги утверждют».

1693 р. Ухвалено спеціальний закон, що забороняє привозити до Москви українські книжки - просвітницькі ідеї Руси-України. Московське духовенство все це вважає ересю.

1695-1707 рр. Петро Кривавий виношує плани повної ліквідації автономії Гетьманщини, «а якoby люди противилися, то перегнати їх за Волгу, а Україну своїми людьми осадити» (Г. Хоткевич «Два гетьмани», с. 80-90, 1991 р.).

1703-1720 рр. Тисячі українських селян та козаків були насильно зігнані на будівництво Петербурга і загинули від непосильної важкої роботи, каторжного харчування та хвороб у тамтешніх болотах.

1704 р. Придушення посланими Москвою військами антипольського повстання Семена Палія на Правобережній Руси-Україні, яка перебувала під окупацією Польщі.

1708 р. Зруйнування столиці Гетьманщини — Батурина московськими військами, які вирізали всіх мешканців столиці та біженців (15 тисяч), переважно жінок, дітей. Церкви та місто пограбували, а потім спалили. «Україна залита кров'ю, зруйнована грабунками й виявляє скрізь страшну картину варварства переможців», — доповідав французький посол у Париж (В. Сергійчук, К, 1991, с.59).

1709 р. Петро Кривавий видав постійно діючий наказ страчувати кожного запорожця. Початок руйнування Січі. Після захоплення Січі москалі «товариству нашому голови обдирали, шиї на палях рубали, вішали й інші тиранські смерті завдавали, яких і в поганські часи за стародавніх мучителів не водилося — не тільки тих, хто з товариства, а й з домовин мертвих членів викопували, голови їм відтинали, шкіру здирали й вішали», — писав самовидець, кошовий Стефаненко.

1713 р. Москва за наказом Петра Кривавого привласнює собі нашу назву Русь-Росія. У такий спосіб завжди ворожі до Руси-України московіти, основу яких складали угоро-фінські та тюрські племена, підміною понять, тобто шахрайством, привласнюють собі нашу тисячолітню історичну спадщину (Грецька назва Руси звучить як «Росія»). «У всіх журналах (газетах) друкують державу нашу Московською, а цього ради звольте застерегти, щоб друкували Російською, про що й іншим по всіх дворах писано» (з розпорядження посла Московії в Копенгагені, 1713 рік). Із цією метою, для підкупу журналістів та «дворів» була виділена значна сума грошей. Але будучи штучною відносно Московії, назва «Росія» приживалася дуже довго, і ще за Катерини II не мала прикметника в національному значенні. Лише в кінці XVIII століття урядово запроваджена і національність «руський». Так отримали ми «старшого брата», який вийшов на історичну арену на кілька тисяч пізніше від «молодших братів» (Ю. Липа «Розподіл Росії», Львів, 1995 р., с.27-28).

1718 р. Московіти спалили архіви та книгозбірню Києво-Печерського монастиря (збиралися 700 літ), яка витримала навали монголів, поляків, татар. «...Численна і найдавніша книгозбірня, зібрана і збагачена великим князем київським Ярославом Володимировичем і збережена в печерах від усіх ворожих нападів і руїн, але нині... серед добробуту і тиші полум'ям пожертва. В ній зберігалось багато тисяч рукописних і всіляких дорогоцінних манускриптів, писаних різними мовами, і багато з-поміж них є такими, що й ученим тодішнім мужам не були відомі, а особливо всі записки й документи щодо історії правління слав'янських племен та царів стосувалося («Історія Русів», с. 303-304, вид. 1956 р.).

1720 р. Указ Петра Кривавого про заборону друкувати в Руси-Україні будь-які книги, крім церковних, які необхідно «для повного узгодження з московськими, за такими ж книгами справляти, щоб ніякої різниці і ніякого окремого нареччя в них не було.»

1721 р. Наказ про цензурування українських книжок. Накладені штрафи на Київську та Чернігівську друкарні за книги «не во всем с великороссийскими сходные». Знищення Чернігівської друкарні.

1722-1727 рр. Перше скасування гетьманства й утворення Малоросійської колегії під керівництвом московського генерала. Одним із засобів політики царя Петра супроти Гетьманщини було систематичне і методичне ослаблення її живої сили в буквальному розумінні слова. З цією метою десятки тисяч українських козаків виганяли на далеку Північ

на тяжкі примусові роботи: копати канали кругом Ладозького озера, будувати на фінських болотах столицю Петербург або ж копати лінію укріплень на далекому Півдні понад Каспійським морем на Кавказі, де смертельно нездоровий клімат пожирав тисячі козаків.

1716 р. 10 000 козаків під проводом генерала хорунжого Івана Сулими вислано копати канал між Волгою й Доном коло Царицина. В 1718 р. туди ж виведено новий відділ козаків, а частину вислано будувати укріплену лінію над річкою Терек на Кавказі. В 1721 р. зведено вислати на північ Ладозького озера 12 000 козаків для копання обхідного навколо озера каналу (Ладозьке озеро дуже бурхливо, плавати на ньому небезпечно, тому вирішено було копати канал паралельно до озера). Загибло кілька тисяч, а більшість тих, які залишилися живими, повернулися додому каліками, з відмороженими руками або ногами. Праця на тих «каналних» роботах тривала аж до 1725 р., на ній загинуло, як вважають дослідники, 30 відсотків козаків з тих, що були вислані до Ладозького каналу. Страхіття «каналних робіт» залишили глибокий слід у пам'яті українського народу й знайшли свій відгук у цілому циклі пісень.

У 1721 р. цар Петро почав війну з Персією. На фронт під Дербент було вислано 10 000 козаків під проводом полковника міргородського Данила Апостола, через рік було вислано на Сулак нових 10 000 під проводом лубенського полковника Андрія Марковича. В 1724 р. було вислано ще 10 000, а в 1725-2000 козаків. Половина їх загинула від тяжкої праці й злиднів у нездоровому, гарячому й вогкому кліматі.

В 1725 р. під Дербентом стояло 6 800 козаків. Із них, як свідчить офіційне донесення до Петербурга, померло від цинги й інших хвороб і загинуло в боях 5 200 людей, близько тисячі людей були відпущені додому як інваліди, й тільки 646 людей були здоровими, та й жили в скруті, крім хліба, не мали іншої їжі, взуття, ані одягу. Незважаючи на таку згубність кавказької служби, українських козаків посилали туди і після смерті царя Петра. Не проходило й року, щоб не посилали нового десятка тисяч людей, і не тільки козаків, але й селян: в 1731 р. для копання лінії укріплень у степу понад Азовським морем було вислано 20 000 козаків і 10 000 селян, а в наступному році — понад 30 000 людей. Більша половина цих людей гинула від тяжких умов життя й праці.

Поки козаки і селяни працювали й мучилися на цих роботах, їх господарство вдома підупало, бо нікому було працювати. Однак з України весь час без

жалю реквізували коней, волів, збіжжя і запаси поживи. В Україні, крім того, була розміщена на квартирах ціла російська армія. Місцеве населення було змушене безплатно давати війську помешкання, годувати людей і коней. Навіть господарства козаків, які були вислані на далекі ладозькі або перські походи, не звільнялися від постою й утримання російських полків. Після закінчення війни на території Гетьманщини все-таки було залишено 16 кавалерійських полків на повному утриманні місцевого населення.

Наслідком такої політики за два десятиліття після упадку Мазепи Гетьманщина страшенно збідніла. Навіть самі російські генерали бачили зубожіння краю й складали один на одного вину за те, що Україна, колись такий багатий край, тепер збідніла й не може дати для російської держави стільки, скільки було треба. Бойовий дух українських козаків зовсім підупав. Десятками літ царський уряд їх використовував не для війни, а для праці — копання ліній і каналів, тому військовий дух їх ослаб, і боєздатність їх зовсім змаліла. Таке ослаблення живої української сили, здатної бути обороною для свого рідного краю, було не лише наслідком політики Петра I, воно входило в заздалегідь обмірковану програму російської політики.

Ця політика мала виразну мету зруйнувати Україну як самостійний економічний організм і перетворити її в російську колонію, в ринок збуту молоді російської індустрії, яку саме почав насаджувати в себе цар Петро.

1729 р. Наказ Петра I про переписання в Україні державних універсалів постанов та розпоряджень московською мовою.

1734-1750 рр. Друге скасування гетьманства й утворення Гетьманського Уряду під керівництвом московського намісника.

У 1755 р. Російський синод нагадує Київському митрополитові: «чтобы не исходственных с выходящими из московской типографии книгами в народ выпускаемо не было... и не в чем ни малейшей разности не было» і наказує Лаврі переробити помосковському кілька книжок, зокрема Патерик Печерський.

1769 р. У відповідь на прохання Київської Лаври видрукували нові українські букварі синод РПЦ не лише не дає дозволу, а й наказує зібрати букварі, що вже були на руках, а також вилучити українські тексти з писаних церковних книг, а згодом замінити їх на московські.

1782 р. Наказом цариці Катерини II програма, складена для

Продовжуємо публікувати уривки з книги Василя-Володимира Заведнюка «Вони вмирали, їм сурми не грали...».

російських шкіл, починає запроваджуватися в школах України.

1784-1786 рр. Катерина II скасовує викладання українською мовою в Києво-Могилянській академії і запроваджує обов'язковість російської мови викладання в усіх вищих закладах імперії.

1780-і роки. По всіх церквах наказано, аби молитви читалися виключно «голосом священним русскому наречию».

1811 р. Закриття Києво-Могилянської академії.

1862 р. Після недовготривалої «відлиги» 1850-х закрито українські недільні школи.

1863 р. Циркуляр Міністра внутрішніх справ Валуєва поновлено заборону на випуск літератури українською мовою.

1869 р. Ухвалено закон про офіційну доплату за зрусифікування України. Чинownikам, що тут служать і є «лицами русского происхождения, производятся прибавки к содержанию».

1875 р. Порівняно з 1740-1760 рр. (тобто протягом 100 років), кількість шкіл на теренах нашої колишньої Гетьманщини зменшується втричі.

1876 р. У м. Емсі цар підписує Указ, який забороняє ввезення українських книжок з-за кордону, а також забороняє театральні вистави українською мовою і друкування українських текстів до нот.

1884 р. Закрито український театр.

1892 р. Заборонено робити переклад з російської мови на українську.

1895 р. Окрема заборона на випуск українських дитячих читанок.

1903 р. На відкритті пам'ятника Котляревському в Полтаві росіяни не дозволяють виголошувати промови по-українськи.

1905 р. Хоча 1904 року і почалася нова «відлига», проте вже наступного року російський уряд ухвалює постанову: скасування заборони українського слова «признати несвоевременным».

1910 р. Циркуляр Столипіна забороняє створення товариств «инородческих, в том числе украинских и еврейских».

ДАЛІ БУДЕ

КОЛЕГО, ВІТАЄМО!

ХАЙ ДЗВЕНИТЬ НАТХНЕННЯ НА ЖУРНАЛІСТСЬКИХ ВЕРХОВИНАХ!

Щирозаочно вітаємо з прекрасним ювілеєм кореспондента газет «Медицина академія» та «Університетська лікарня»

Ларису Аркадіївну
ЛУКАЩУК.

Зичимо здоров'я, оптимізму, погідного настрою, здійснення бажань і сподівань, удачі, достатку, щедрої долі, життєвого розмаю. Хай добре пишеться, хай дзвенить натхнення на журналістських верховинах! Щоб кожен день був наповнений благополуччям, мудрістю, затишком, повагою від людей та любов'ю від Бога!

Редакція.

ТРЕНУВАННЯ

ПОНАД 400 ОСІБ НАВЧИЛИСЯ ДОМЕДИЧНІЙ ДОПОМОЗІ

Третій тиждень поспіль в Тернопільському державному медичному університеті імені І.Горбачевського триває навчання з надання домедичної допомоги. За цей час понад 400 осіб отримало сертифікат із здобуття практичних навичок.

Упродовж цього тижня 126 бажаючих освоїли ази реанімаційних заходів, зупинки кровотеч, мобілізації кінцівок при травмах і найпростіших способів транспортування з максимальним уникненням травматизації під час цього процесу. Як зазначають учасники навчання, цей досвід допоможе їм не лише під час військових чи екстремальних подій, а й у повсякденному житті.

Цього тижня велику активність проявили представники галузі спортивного туризму, вищих навчальних закладів та місцевого Автомайдану.

Нагадаємо, що згідно з даними Всесвітньої організації охорони здоров'я, якщо третина населення країни володіє навичками надання домедичної допомоги, то смертність від нещасних випадків зменшується вдвічі. Отже, здобуття таких навичок є доцільним за будь-яких умов.

Навчання відбувається на базі навчально-наукового інституту медсестринства за адресою: м. Тернопіль, вул. Коцюбинського, 3 (в районі Старого парку) щовівторка і четверга о 14.00 та 18.00.

Записатися у навчальну групу та отримати довідки можна за телефоном (0352) 43-09-27.

Прес-служба ТДМУ

ВІДДІЛ ВИРОБНИЧОЇ ПРАКТИКИ ТЕРНОПІЛЬСЬКОГО ДЕРЖАВНОГО МЕДИЧНОГО УНІВЕРСИТЕТУ ІМЕНІ І.Я. ГОРБАЧЕВСЬКОГО ОГОЛОШУЄ КОНКУРС СЕРЕД СТУДЕНТІВ 4-ГО ТА 5-ГО КУРСІВ МЕДИЧНОГО ФАКУЛЬТЕТУ

на проходження літньої виробничої практики (протягом липня 2014 року) у Словацькому медичному університеті м. Братислава.

Вимоги до претендентів:

Обов'язковою умовою участі в конкурсі є наявність сертифікату володіння англійською мовою не менше II рівня.

1. Успішне навчання (довідка з деканату про середній бал успішності за всі роки навчання, який не повинен бути нижче 8) — 20 балів;

2. Знання англійської мови: I рівень — 20 балів, II рівень — 15 балів, III рівень — 5 балів (за результатами співбесіди).

3. Участь у програмах «Студентська наука та профорієнтаційне навчання», «Студент — майбутній фахівець високого рівня кваліфікації» (підтверджена документально) — по 10 балів за кожну програму;

4. Участь у наукових гуртках на кафедрах (підтверджена документально) — 10 балів;

5. Наявність друкованих наукових праць, де студент є одним з перших трьох співавторів — тези (по 2 бали за кожні тези), статті (по 7 балів за кожну статтю), патенти (по 10 балів за кожен патент);

6. Участь у громадській та культурній роботі університету — 5 балів.

7. Інше (літні школи — 5 балів; навчання та стажування за кордоном — по 5 балів за кожен вид)

Заяву та відповідні документи подавати на ім'я керівника відділу виробничої практики студентів к.м.н. В.Б.Фурдели до 14 квітня 2014 року.

Відбір кандидатів здійснюватиме комісія за співбесідою з конкурсантами та наступним відкритим голосуванням.

За додатковою інформацією звертатися у відділ практики.

ВІДДІЛ ВИРОБНИЧОЇ ПРАКТИКИ ТЕРНОПІЛЬСЬКОГО ДЕРЖАВНОГО МЕДИЧНОГО УНІВЕРСИТЕТУ ІМЕНІ І.Я. ГОРБАЧЕВСЬКОГО ОГОЛОШУЄ КОНКУРС СЕРЕД СТУДЕНТІВ 4-ГО ТА 5-ГО КУРСІВ МЕДИЧНОГО ФАКУЛЬТЕТУ

на проходження літньої виробничої практики (протягом липня 2014 року) у Карловому університеті, м. Прага, Республіка Чехія (по 2 тижні у хірургічному та гінекологічному відділеннях).

Вимоги до претендентів:

Обов'язковою умовою участі в конкурсі є наявність сертифікату володіння англійською мовою не менше II рівня.

1. Успішне навчання (довідка з деканату про середній бал успішності за всі роки навчання, який не повинен бути нижче 8) — 20 балів;

2. Знання англійської мови: I рівень — 20 балів, II рівень — 15

балів, III рівень — 5 балів (за результатами співбесіди).

3. Участь у програмах «Студентська наука та профорієнтаційне навчання», «Студент — майбутній фахівець високого рівня кваліфікації» (підтверджена документально) — по 10 балів за кожну програму;

4. Участь у наукових гуртках на кафедрах (підтверджена документально) — 10 балів;

5. Наявність друкованих наукових праць, де студент є одним з перших трьох співавторів — тези (по 2 бали за кожні тези), статті (по 7 балів за кожну статтю), патенти (по 10 балів за кожен патент);

6. Участь у громадській та культурній роботі університету — 5 балів.

7. Інше (літні школи — 5 балів; навчання та стажування за кордоном — по 5 балів за кожен вид)

Заяву та відповідні документи подавати на ім'я керівника відділу виробничої практики студентів к.м.н. В.Б.Фурдели до 14 квітня 2014 року.

Відбір кандидатів здійснюватиме комісія за співбесідою з конкурсантами та наступним відкритим голосуванням.

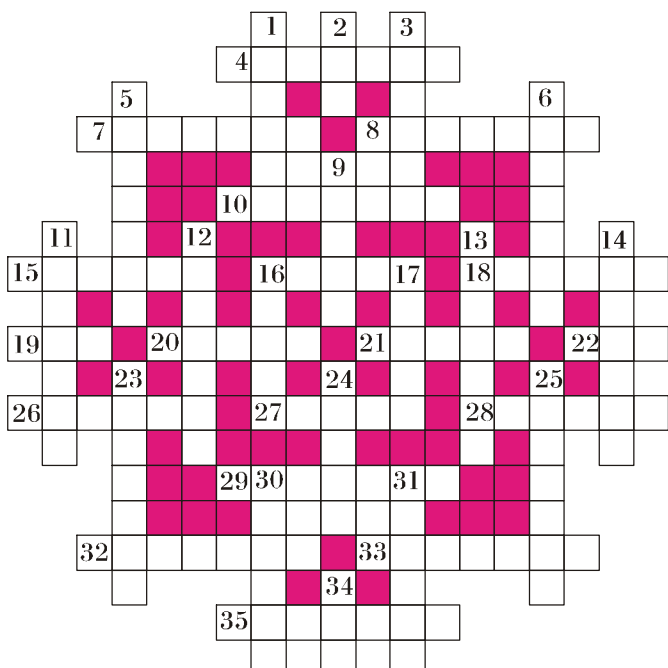
За додатковою інформацією звертатися у відділ практики.

ВІДДІЛ ВИРОБНИЧОЇ ПРАКТИКИ ТЕРНОПІЛЬСЬКОГО ДЕРЖАВНОГО МЕДИЧНОГО УНІВЕРСИТЕТУ ІМЕНІ І.Я. ГОРБАЧЕВСЬКОГО ОГОЛОШУЄ КОНКУРС СЕРЕД ВИКЛАДАЦЬКОГО СКЛАДУ

на куратора групи студентів при проходженні літньої виробничої практики (липень 2014р.) у м. Вроцлав (Польща) до 11 квітня 2014 р. Вимога до претендентів: володіння англійською або польською мовами.

За додатковою інформацією звертатися до керівника відділу практики.

КРОСВОРД

ГОРИЗОНТАЛЬ: 4. Столиця Мавританії. 7. Погодження, гармонія у чомусь. 8. Коротке усне гумористичне або сатиричне оповідання. 10. Символ, знак царської влади. 15. Супутник Урана. 16. Відомий французький кіноактор. 18. Країна-«чобіток». 19. Місце перебування запорізьких козаків. 20. Ім'я співачки П'єхи. 21. Легкий, приємний вітер. 22. Комаха, яка жалить. 26. Частина патрона. 27. Таємна централізована бандитсько-терористична організація. 28. Залишене під пар поле, що служить пасовищем для худоби. 29. Група виконавців із чотирьох осіб. 32. Будиночок у дворі головного будинку. 33. Трав'яниста запашна лікарська рослина родини складноцвітих. 35. Мистецтво малих форм.

ВЕРТИКАЛЬ: 1. Мішок для зберігання або перевезення вина, води. 2. Орган зору. 3. Перший український револьвер з гумовою кулею калібру 9 мм. 5. Благородний метал. 6. Чиновник, що виконує поліцейські функції в деяких західних країнах. 9. Задня частина тулуба людини від шиї до крижів. 11. Правоохоронний державний орган. 12. Невелика морська промислова риба родини оселедцевих. 13. Службова особа, яка очолює міністерство внутрішніх справ. 14. Армія. 16. Приреченість, фатальність. 17. Верхнє внутрішнє покриття в приміщенні. 23. Тканина. 24. Ризикована справа, шахрайство. 25. Верхшє морозиво. 30. Додатковий колір, відлив. 31. Поема І.Котляревського. 34. Початок літочислення, зв'язаний з якою-небудь історичною або легендарною подією.

Відповіді на кросворд, вміщений у № 6 (359), 2014 р.

Горизонталь: 4. Костьол. 7. Кондор. 8. Тайфун. 12. Богун. 13. Декор. 14. Швартов. 19. Тарантул. 20. Борислав. 21. Сага. 22. Дон. 23. Ока. 24. Стаж. 27. Домініка. 28. Лабрадор. 32. Колібрі. 35. Зебра. 36. Броди. 37. Сахара. 38. Шилінг. 40. Абразія.

Вертикаль: 1. Літо. 2. Королева. 3. Командор. 5. Фокус. 6. Музей. 9. Корсар. 10. Кір. 11. Модест. 15. Бангкок. 16. Гуанако. 17. Кенотаф. 18. Пантеон. 25. Містер. 26. Канада. 29. Кольрабі. 30. Бразилія. 31. Орган. 33. Ікс. 34. Франк. 39. Ганг.